

KAYYUM ATANAN BELEDİYELERİN PKK TERÖRÜ İLE MÜCADELEDEKİ ROLÜ

HÜSEYİN ALPTEKİN, BEKİR İLHAN

KAYYUM ATANAN BELEDİYELERİN PKK TERÖRÜ İLE MÜCADELEDEKİ ROLÜ

COPYRIGHT © 2018

Bu yayının tüm hakları SETA Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı'na aittir. SETA'nın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

SETA Yayınları 110
I. Baskı: 2018
ISBN: 978-975-2459-81-6

Uygulama: Erkan Söğüt
Baskı: Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş., İstanbul

SETA | SİYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI

Nenehatun Cd. No: 66 GOP Çankaya 06700 Ankara TÜRKİYE
Tel: +90 312 551 21 00 | Faks: +90 312 551 21 90
www.setav.org | info@setav.org | @setavakfi

SETA | İstanbul

Defterdar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı No: 41-43
Eyüpsultan İstanbul TÜRKİYE
Tel: +90 212 395 11 00 | Faks: +90 212 395 11 11

SETA | Washington D.C.

1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite 1106
Washington D.C., 20036 USA
Tel: 202-223-9885 | Faks: 202-223-6099
www.setadc.org | info@setadc.org | @setadc

SETA | Kahire

21 Fahmi Street Bab al Luq Abdeen Flat No: 19 Cairo EGYPT
Tel: 00202 279 56866 | 00202 279 56985 | @setakahire

KAYYUM ATANAN BELEDİYELERİN PKK TERÖRÜ İLE MÜCADELEDEKİ ROLÜ

Hüseyin Alptekin, Bekir İlhan

İÇİNDEKİLER

TAKDİM | 7

GİRİŞ | 9

METOT | 11

KAYYUM GÖREVLENDİRMELERİNE GİDEN SÜREÇ | 13

KAYYUM FAALİYETLERİ | 25

KAYYUM BELEDİYELERLE İLGİLİ PROBLEM ALANLARI VE TAVSİYELER | 51

SONUÇ | 55

BİBLİYOGRAFYA | 59

TAKDİM

Ayrılıkçı PKK terörüyle mücadelede on yılları geride bırakan Türkiye 2015 yazı ile beraber tekrar şiddetli bir terör dalgasının hedefi olmuştur. Bu son süreci önceki dönemlerden ayıran temel özellik PKK'nın bölgedeki DBP'li belediyelerin kaynaklarını uygulamaya koyduğu terör kampanyası için seferber etmesidir. Nitekim söz konusu belediyeler gerek tek taraflı sözde özerklik ilanları gerekse finansal ve lojistik imkanlarını PKK'ya sunmalarıyla terörle mücadele konusunda ihmal edilemeyecek bir konumda olduklarını göstermişlerdir. Sonuç itibarıyla Türkiye güvenlik güçleri PKK ile silahlı mücadeleyi sürdürürken söz konusu DBP'li belediyeler de terörle mücadele kapsamına alınmış ve bu kapsamda 2016 Eylül'ünde bu belediyelere kayyum görevlendirmeleri yapılmaya başlanmıştır.

2016'dan bugüne süren kayyum görevlendirmeleri Türkiye için terörle mücadelede yeni bir uygulamadır ve veriye dayalı, sistematik bir çalışma konusu olmalıdır. Elinizdeki bu rapor böyle bir amaca hizmet etmektedir. Rapor, kayyum atamalarına giden süreçte DBP'li belediyelerin PKK tarafından seferber edilmesini, kayyum atamaları sürecini ve görevlendirmeler sonrası terörle mücadele bakımından atılan adımları sırasıyla incelemektedir. Raporu kaleme alan Alptekin ve İlhan Sur, Cizre, Yüksekova, Kızıltepe gibi terörle mücadele açısından pek çok kritik yerleşkede saha çalışması gerçekleştirmiştir. Saha çalışması kapsamında yaptıkları saha gözlemleri ve yereldeki aktörlerle gerçekleştirdikleri mülakatları ikincil kaynakları tarayarak zenginleştirmiş ve terörle mücadelede kayyum görevlendirmelerinin rolünün bir dökümünü bu raporla yapmışlardır.

Rapor öncelikle görevlendirilen kayyum belediyelerin KCK/PKK yapılanmasına karşı aldığı güvenlik güçlerini destekleyici tedbirleri ele almıştır. Bu bağlamda PKK'nın söz konusu belediyeleri kullanarak elde ettiği gelirin, lojistik desteğin, militanların ve propaganda imkanının kesilmesinde hangi yöntem ve araçların ne şekilde kullanıldığı konuları irdelenmiştir. Raporda ikinci olarak kayyum belediyelerin topluma yönelik politikaları özellikle sunulan ekonomik ve sosyal hizmetler ele alınmıştır. Raporda ekonomik hizmetler arasında altyapı iyileştirme, yatırım çekme, istihdam yaratma faaliyetleri tartışılmaktadır. Bölge halkına yönelik geliştirilen sosyal politikalar ile ilgili olarak ise bölge insanının can ve mal güvenliğinden endişe duymayacakları, PKK tehdidinden ve propagandasından etkilenmeyecekleri bir düzenin kurulma aşamaları değerlendirilmektedir. Bir açıdan bölgenin rehabilitasyonu sayılabilecek bu süreçte terör örgütünün daha kolay ulaştığı kesimlerden genç yurttaşlara yönelik kayyum belediyelerce sunulan sosyalleşme, eğitim ve gezi faaliyetlerinden bahsedilmektedir.

Süreci kronolojik olarak analiz ederek dönemlendiren, her dönemin iç dinamiklerini özetleyen ve değerlendiren bu rapor normatif, yol gösterici bir değerlendirme de içermektedir. Raporu kaleme alan Alptekin ve İlhan kayyum yönetimleri altındaki söz konusu yerleşkelerdeki potansiyel risk unsurlarını tespit etmiş ve bu risklere yönelik atılabilecek yapıcı adımları maddelendirmişlerdir. Söz konusu risklere yönelik bir dizi öneriler de getiren rapor özellikle üç konunun altını çizmektedir: İlk olarak gerekli ve meşru güvenlik önlemlerinin sivil yaşamı aksatmayacak ve kamu görevlileri ile hizmet alan vatandaşlar arasında bir duvar örmeyecek şekilde planlanması gerektiğinin altı çizilmiştir. İkinci bir husus olarak görevlendirilen kayyumlar ile yerel siyasiler ve kanaat önderlerini siyaset mekanizmasının içine alacak ancak sadece çıkar odaklı yaklaşan unsurları dışarıda tutacak bir yönetime özen gösterilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bir üçüncü ve temel bir konu olarak da tekil kayyum tecrübelerinin etkin bir şekilde paylaşımı, kayyumlar arası net bir koordinasyon ve kayyumlar üzerinde şeffaf bir denetim mekanizmasının önemine değinilmiştir.

Umulur ki “Kayyum Atanan Belediyelerin PKK Terörü ile Mücadeledeki Rolü” raporu Türkiye'nin terörle mücadelesinde daha önce denemediği kayyum görevlendirmelerini amacına uygun ve başarılı bir şekilde sürdürmesine yardımcı olacaktır. Politika odaklı bu işlevinin yanı sıra bu rapor terör literatüründe birincil veri ve ikincil kaynakları harmanlayan önemli bir çalışma olarak da yerini alacaktır.

Prof. Dr. Burhanettin Duran
SETA Genel Koordinatörü

GİRİŞ

Bu rapor Türkiye'deki 93 Demokratik Bölgeler Partisi (DBP) belediyesine yapılan kayyum görevlendirmelerini terörle mücadele bakımından ele almaktadır. “Kayyum” usulsüzlük gibi yasa dışı faaliyetlerde bulunan özel kurum ve işletmelere görev yetkileri geçici olmak kaydıyla atanan devlet görevlileri için kullanılan bir ifadedir. Ancak 1 Eylül 2016'da *Resmi Gazete*'de yayımlanan 674 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile 5393 sayılı Belediye Kanunu değiştirilmiş ve yasa dışı faaliyetlerde bulunan belediyelere de kayyum atanmasının önü açılmıştır. Kayyum belediyeler temel belediyecilik hizmetlerini sağlamanın yanı sıra görevlendirme nedenleri olan terörle mücadele bakımından önemli bir rol oynamaktadır. Bu raporda kayyum belediyelerin terörle mücadelede ortaya koydukları işlev üç ana başlık altında incelenmiştir.

İlk olarak kayyum belediyelerinin KCK/PKK¹ yapılanmasına yönelik olarak aldığı güvenlik güçlerini destekleyici tedbirler değerlendirilmiştir. Bu bağlamda terör örgütünün belediyeler üzerinden elde ettiği gelir kaynakları, lojistik destek, militan edinimi ve propaganda faaliyetlerinin kesilmesinde hangi yöntem ve araçların ne şekilde kullanıldığı konuları ele alınmıştır. Bu alt başlıklarda görevlendirme öncesi dönemde DBP'li belediyelerin PKK adına üstlendiği işlev, görevlendir-

1. Her ne kadar KCK (Koma Civaken Kurdistan, Kürdistan Topluluklar Birliği) sözleşmesinde örgütün adı KCK olarak anılıp PKK (Partiya Karkeren Kurdistan, Kürdistan İşçi Partisi) hareketin ideolojik gücü olarak adlandırılmışsa da bu iki isim birbirinin yerine kullanılabilir. Örgüt PKK ismiyle Batılı ülkelerce terör örgütleri listesine alınmasına binaen birçok farklı isim değiştirmiş ancak gerek Türkiye kamuoyu gerekse de doğrudan örgüt mensupları tarafından PKK olarak anılmaya devam etmiştir.

meler sonrasında ise kayyum başkanların halihazırda attığı ve atabileceği adımlar ve öncelik verilmesi gereken alanlar tartışılmaktadır.

İkinci olarak kayyum atanan belediyelerin topluma yönelik politikaları değerlendirilmektedir. Bu kapsamda verilen ekonomik ve sosyal hizmetler ele alınmıştır. Ekonomik hizmetler bağlamında kayyum atanan belediyelerin altyapı iyileştirme, yatırım çekme, istihdam yaratma faaliyetleri ve bu faaliyetlerin etkinliğinin artırılmasında ne gibi adımlar atılabileceği konusu tartışılmaktadır. Bölge halkına yönelik geliştirilen sosyal politikalarla ilgili olarak ise bölgedeki yurttaşların can güvenliklerinden endişe duymayacakları, PKK tehdidi ve propagandasından etkilenmeyecekleri, kısaca “normal” bir hayat yaşayabilecekleri bir düzenin kurulma aşamaları irdelenmektedir. Bir açıdan bölgenin rehabilitasyonu sayılabilecek bu düzen kurumunda özellikle terör örgütünün ulaşmaya çalıştığı kesimlerden genç yurttaşlara yönelik –PKK kanallarına alternatif– sosyalleşme, eğitim ve gezi faaliyetlerinden bahsedilmektedir.

Son olarak ise gelecek projeksiyonu kapsamında kayyum atanan belediyelerin istikbaline dair ortaya çıkan soru ve potansiyel sorunlar tartışılmaktadır. Çalışma genel bir özet ve önerileri içeren sonuç bölümüyle noktalanmaktadır.

VERİ TOPLANMASI

Rapor için veri toplanması sürecinde kayyum faaliyetlerine yönelik resmi kaynaklar ile ulusal ve yerel basın gibi ikincil kaynaklar taranmıştır. Sekiz farklı ilde gerçekleştirilen saha çalışması kapsamında mülakat ve saha gözlemleri gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen görüşmeler yarı yapılandırılmış mülakatlar şeklinde olup görevlendirilen kayyum belediye başkanları, kayyum belediye çalışanları, STK ve esnaf mensuplarını içermiştir. Mülakat gerçekleştirilen kayyumların listesi Tablo 1’de görülebilir. Mülakat gerçekleştirilen diğer kişilerin bilgisi ise güvenlik gerekçesiyle bu raporda paylaşılmamakta ancak söz konusu mülakatlara mülakatı veren kişilerin kimlik bilgisinin anlaşılmaması kaydıyla atıf yapılmaktadır.

TABLO 1. SAHA ARAŞTIRMASI KAPSAMINDA BUGÜNE KADAR GÖRÜŞÜLEN KAYYUM BELEDİYE BAŞKANLARININ LİSTESİ				
Yerleşke ismi	Bağlı olduğu il	Yerleşke türü	Kayyum ismi	Görüşme tarihi
Diyarbakır	Diyarbakır	Büyükşehir	Cumali Atilla	9 Ağustos 2017
Sur	Diyarbakır	İlçe	Bilal Özkan	9 Ağustos 2017
Kayapınar	Diyarbakır	İlçe	Mustafa Kılıç ²	9 Ağustos 2017
Mardin	Mardin	Büyükşehir	Mustafa Yaman	10 Ağustos 2017
Kızıltepe	Mardin	İlçe	Ahmet Odabaş	10 Ağustos 2017
Suruç	Şanlıurfa	İlçe	Ferhat Sinanoğlu	11 Ağustos 2017
Tunceli	Tunceli	İl	Osman Kaymak ³	5 Eylül 2017
Erciş	Van	İlçe	Mehmet Şirin Yaşar	20 Eylül 2017
Edremit	Van	İlçe	Atıf Çiçekli	20 Eylül 2017
İpekyolu	Van	İlçe	Cemil Öztürk	20 Eylül 2017
Gürpınar	Van	İlçe	Osman Doğramacı	21 Eylül 2017

2. Mülakattan kısa bir süre sonra görev yeri değişmiştir.

3. Mülakattan kısa bir süre önce görev yeri değişmiştir.

Yüksekova	Hakkari	İlçe	Mahmut Kaşıkçı	27 Eylül 2017
Cizre	Şırnak	İlçe	Faik Arıcan	27 Kasım 2017
Mutki	Bitlis	İlçe	Mehmet Kılıç	2 Aralık 2017
Nusaybin	Mardin	İlçe	Ergün Baysal	15 Ocak 2018

Vaka Seçimi

Saha çalışması için seçilen yerleşkeler kontrollü bir karşılaştırma yapmak için gerekli olan sistematik çeşitliliği sunmaktadır. Seçilen yerleşkeler;

- Cizre, Sur ve Nusaybin gibi meskun mahal kalkışması⁴ yaşanan ilçeler ile bu ilçelere yakın olmakla beraber meskun mahal kalkışması yaşamayan Kayapınar ve Kızıltepe gibi ilçeleri,
- Mutki gibi küçük ölçekli ilçelerin yanı sıra 300 bini aşan nüfusuyla Kızıltepe gibi büyük ölçekli ilçeleri,
- Sur, Cizre gibi iç göç almış ilçeleri, Suruç gibi büyük boyutta dış göç almış ilçeleri ve Mutki, Gürpınar gibi önemli oranda göç almayan ilçeleri,
- Diyarbakır, Hakkari, Mardin, Şanlıurfa, Şırnak, Van gibi Suriye, İran ve Irak ile sınırı bulunan iller ile başka bir ülke ile sınır paylaşmayan Bitlis ve Tunceli gibi iç bölge illerini karşılaştırma imkanı vermektedir.

Veri Analizi

Tasarlanan vaka seçimi neticesinde kayyum atamalarının terörle mücadeledeki rolü kapsamlı ve kontrollü bir şekilde analiz edilmiş, bu analiz saha çalışmasında edinilen anekdot ve verilerle beraber değerlendirilmek suretiyle bu raporda sunulan bilgi ve yorumlara ulaşılmıştır. Sonuçta ortaya çıkan bu rapordaki tespit ve öneriler yazım sürecinde gerçekleştirilen saha gözlemleri, resmi makamlardan alınan veriler, gerçekleştirilen mülakatlar ve ikincil kaynak taramasıyla elde edilen verilerin analizi ile yazılmıştır. Muhakkak elde edilen bu bulgular genelgeçer ve kesin gerçekler olarak görülmemeli, sahadaki farklı odaklardan sağlanacak ve süreklilik arz edecek veri akışıyla zamanın testine tabi tutulmalıdır. Burada dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta da raporda örnekleri sunulan kayyum belediye çalışmalarının her belediye için aynı oranda aktarılmadığıdır. Saha çalışması kapsamında ziyaret edilen yerleşkeler ile medya organlarında daha çok yer bulabilen belediyelerin faaliyetleri diğer belediyelere göre daha detaylı ele alınmıştır. Bu rapor kapsamına giren 93 belediyeden çalışmada bahsi geçmeyenler faaliyet göstermedikleri için değil bir üst cümledeki subjektif nedenlerle yer bulmamışlardır.

4. PKK'nın kıra dayalı şehir savaşı adını verdiği strateji.

KAYYUM GÖREVLENDİRMELERİNE GİDEN SÜREÇ

Türkiye otuz yılı aşkın bir süredir ayrılıkçı PKK terörüyle mücadele etmektedir. Bu süreçte farklı mücadele yöntemleri benimsenmiş, terör örgütünün tek taraflı ateşkes ilan ettiği dönemlerde Türkiye de barışı kalıcı kılmak umuduyla terörle mücadele operasyonlarını azaltmıştır. Bu bakımdan daha önce yaşanmış tecrübeleri andırmakla beraber 2012 Aralık'tan 2015 Temmuz'una kadar büyük ölçüde terörsüz geçen süreç terörü tamamen sonlandırmak adına önceki tecrübelerin ötesinde bir umut vermiştir.

2012'nin sonlarında kamuoyunda "Çözüm Süreci" olarak bilinen "Milli Birlik ve Kardeşlik" süreci fiilen başlatılmıştır. Bu dönemde yaşanan normalleşme sürecinde PKK'ya terörü tümüyle terk etme imkanı sunulmuş, ileriki dönemler için planlanan rehabilitasyon ve deradikalizasyon/tersine radikalleşme süreçleri cesur bir şekilde tartışılmıştır. Ancak söz konusu süreçte KCK/PKK Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da siyasal uzantısı olarak kullanmaya çalıştığı HDP/DBP'nin yerel seçimler sonucu belediyeleri yönettiği çeşitli merkezlerde silah ve patlayıcı madde yığınağı yapmış, bölgede devlet otoritesinin aleyhine olacak şekilde ayrı bir hukuki ve siyasi düzen kurma teşebbüsünde bulunmuştur. Türkiye'de 7 Haziran 2015 genel seçimleri sonrası yaşanan kısa süreli iktidar boşluğu gibi ülke içi gelişmeler ve bunun da ötesinde Suriye iç savaşında özellikle 2014'ten sonra kendisi için yeni bir fırsat penceresi açıldığını düşünen PKK, Suriye'de elde ettiği alan ve siyasi imkanlara güvenerek 2013 Mart'ında ilan ettiği eylem yapmama kararını, dolayısıyla Türkiye'deki Çözüm Süreci'ni sona erdirmiştir.⁵

5. Talha Köse, "Çözüm Sürecinin Yükseliş ve Düşüşü", *Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 1, (2017), s. 13-40.

Burada altı çizilmesi gereken nokta kamuoyunda kimi kesimlerce iddia edilen aksine PKK'nın ateşkesi henüz terörle mücadele operasyonları başlamadan önce 11 Temmuz 2015'te sonlandırdığını duyurmasıdır. Nitekim güvenlik operasyonları PKK'nın 20 Temmuz 2015'te bir asker, 22 Temmuz'da iki polis memuru ve 23 Temmuz'da yine bir polis memurunu şehit etmesinden sonra başlamıştır.

7 Haziran 2015'te yapılan genel seçimleri takip eden süreçte KCK yaptığı açıklamalarla önce Çözüm Süreci'ni fiilen imkansız hale getirmiş ardından da ateşkesin sona erdiğini duyurarak ülke genelinde terör eylemleri başlatmıştır. Yine bu süreçte DBP'li birçok belediye eş zamanlı ve koordine bir şekilde “öz yönetim” ilanında bulunmuştur. Bu gelişmeler üzerine öz yönetim ilan eden belediyelerdeki yönetici ve üyelere karşı yargı süreci başlatılmış, PKK'nın bölgede kurmaya çalıştığı otorite engellenmiş ve PKK terör eylemlerine yönelik askeri operasyonlar gerçekleştirilmiştir. Bu gelişmeleri takip eden süreçte DBP'li birçok belediyeye terör örgütüne yardım ve destek suçlarına karıştıkları gerekçesiyle kayyumlar atanmıştır.

Kayyum görevlendirmelerine giden süreç üç aşamada ele alınabilir:

1. PKK'nın Mart 2013'te ilan ettiği eylemsizlik kararını 2015 yazında sona erdirmesi, ateşkes sonrası süreçte “öz yönetim” ilanları ve gerçekleştirilen terör eylemleri
2. PKK terör eylemlerine karşılık yürütülen terörle mücadele operasyonları
3. Kayyum atamaları süreci

ATEŞKESİN BİTİRİLMESİ VE ÖZ YÖNETİM İLANLARI

7 Haziran 2015'te gerçekleştirilen genel seçimlerde Halkların Demokratik Partisi (HDP) yüzde 13 oy olarak yüzde onluk seçim barajını geçebilmiş ve Parlamentoda 80 sandalyeye sahip olabilmıştır. HDP'nin aldığı bu oy oranı ve Türkiye'de daha önce destek bulamadığı çeşitli kesimlerden destek bulabilmesi parti adına Çözüm Süreci'nin bir kazanımı olarak değerlendirilmiştir. Bu yaklaşıma göre HDP'nin aldığı bu oy oranı partinin “Türkiyelileşme” sürecinde önemli bir eşik atladığı ve PKK'nın terör eylemlerine kesinkes son vermesi gerektiği gerçeğini ortaya koymaktadır.

Ancak seçim sonrasında KCK'nın yaptığı açıklama ve eylemler bu değerlendirmelerin tam tersi yönünde olmuştur. Seçimden daha beş gün sonra 12 Haziran 2015'te KCK tarafından yapılan açıklamada “Şunu açıkça vurgulamalıyız ki PKK'nın Türkiye'ye karşı silahlı mücadeleyi bırakma konusu ve bunun iradesi tamamen bize aittir”⁶ ifadeleri kullanılmış, HDP'nin yakaladığı seçim başarısı PKK'nın hanesine

6. “KCK: Silah Bırakma İradesi Bize Ait”, *Radikal*, 12 Haziran 2015.

yazılmıştır. Bu tavır 1 Kasım seçimlerinde de sürmüş, nitekim örgüt yöneticisi Cemil Bayık "direnişimiz olmasaydı HDP yüzde 5 bile alamazdı" ifadesini kullanmıştır.⁷

HDP'nin sivilleşme potansiyeli yok sayılmıştır. 7 Haziran seçimlerinin sonucunda AK Parti'nin hükümeti tek başına kuramaması ve doğan iktidar boşluğu da PKK tarafından bir fırsat olarak değerlendirilmiştir. Nitekim KCK Yürütme Konseyi Eşbaşkanlığı 11 Temmuz 2015'te "askeri amaçlı barajlar" inşa edilmesini gerekçe göstererek ateşkesi bozduğunu ilan etmiştir. Yapılan açıklamada "Türkiye ve Kürdistan kamuoyu bilmelidir ki, askeri amaçlı baraj ve karakol yapımlarına karşı gerillamız direnme hakkını kullanacak ve siyasi soykırım operasyonlarına karşı da misillemede bulunacaktır"⁸ ifadeleri kullanılmıştır. Bu açıklamaları takip eden dönemde PKK'lı üst düzey yöneticilerden "öz yönetim" açıklamaları gelmiştir. KCK Eş Başkanı Bese Hozat kod adlı Hülya Oran 14 Temmuz 2015'te *Özgür Gündem* gazetesindeki yazısında "Kürdistan'da yeni bir dönem başlıyor. Bu dönem sömürgeci devlet yönetiminden kurtulup kendi öz yönetimlerini kurma ve kendi kendini yönetme dönemidir" ifadelerine yer vermiştir.⁹

Bu açıklamaların ardından Çözüm Süreci 2015 Temmuz'unda Şanlıurfa'nın Ceylanpınar ilçesinde iki polisin uykusunda, evlerinde PKK'lı teröristler tarafından şehit edilmesiyle fiili olarak son bulmuştur.¹⁰ PKK'nın başlattığı saldırılara ve KCK'nın üst düzey yöneticilerinin bu açıklamalarına paralel olarak DBP'li birçok il ve ilçe belediyesinden art arda "öz yönetim ilanları" gelmiştir. İlk olarak Şırnak Belediyesi 10 Ağustos 2015'te öz yönetim (özerklik) ilan etmiştir. Bu ilanın ardından kısa bir süre içinde birçok merkezden keyfi öz yönetim ilanları gelmiştir. 20 Ağustos 2015 itibarıyla aralarında Silopi, Cizre, Nusaybin, Yüksekova ve Şırnak'ın da olduğu öz yönetim ilan eden belediyelerin sayısı 16'ya ulaşmıştır.

TABLO 2. ÖZYÖNETİM İLAN EDEN DBP'Lİ BELEDİYELER (20 AĞUSTOS 2015 İTİBARIYLA)

Şırnak/Merkez	10 Ağustos 2015
Şırnak/Silopi	12 Ağustos 2015
Şırnak/Cizre	12 Ağustos 2015
Mardin/Nusaybin	12 Ağustos 2015
Hakkari/Merkez	14 Ağustos 2015
Hakkari/Yüksekova	13 Ağustos 2015
Hakkari/Merkez	14 Ağustos 2015
Muş/Varto	13 Ağustos 2015
Muş/Bulanık	13 Ağustos 2015
Diyarbakır/Sur	14 Ağustos 2015
Diyarbakır/Silvan	15 Ağustos 2015
Diyarbakır/Lice	18 Ağustos 2015
Van/Edremit	15 Ağustos 2015
Van/Başkale	16 Ağustos 2015
Bitlis/Hizan	19 Ağustos 2015
Ağrı/Doğubayazıt	18 Ağustos 2015

7. "Cemil Bayık: Direnişimiz Olmasaydı, HDP Yüzde 5 Bile Alamazdı", T24, 5 Kasım 2015.

8. "KCK Ateşkesin Bittiğini Açıkladı: Bundan Sonra Tüm Barajlar Gerillanın Hedefinde Olacaktır", T24, 11 Temmuz 2015.

9. "Demokratik Özerklik Uygulamaya Geçti", Sputnik, 17 Ağustos 2015.

10. "Şehit Ateşi En Çok Adana'yı Yaktı", *Milliyet*, 3 Ocak 2016. Eylem sonrası bu katli sahiplenen PKK süreç içinde yenildikten sonra önceki açıklamasını yok sayarak eylemi kendisinin yapmadığını iddia etmiştir.

Öz yönetim ilanlarını PKK'nın saldırı dalgası takip etmiştir. Bu süreçte PKK yurt genelinde terör eylemlerini artırmıştır. 7 Temmuz-7 Ekim 2015 arası dönemde PKK saldırıları sonucu 141 güvenlik görevlisi (asker, polis ve korucu) şehit olmuştur.¹¹ Bu gelişmeler üzerine yurt içi ve yurt dışında terör örgütü PKK ve bu örgütün YDG-H gibi uzantılarına yönelik güvenlik operasyonları başlatılmıştır. Bu operasyonlar kapsamında Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri dahilinde birçok merkezde sokağa çıkma yasağı ilan edilmiş ve Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) ile Emniyet mensuplarınca ortak operasyonlar gerçekleştirilmiştir.

Türk Silahlı Kuvvetleri ve Emniyet Güçlerince Gerçekleştirilen Güvenlik Operasyonları

Yurt içinde gerçekleştirilen güvenlik operasyonları PKK'nın Çözüm Süreci boyunca Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerindeki çeşitli merkezlerde inşa ettiği barikat ve hendeklere referansla kamuoyunda "Hendek operasyonları" şeklinde adlandırılmıştır. Hendek operasyonları TSK ve Emniyet Genel Müdürlüğü iş birliğiyle terör örgütü PKK ve şehir uzantısı YDG-H/YPS unsurlarına karşı gerçekleştirilmiştir. Bu operasyonların en önemli özelliklerinden biri de ikincil zarar riskinin yüksek olduğu çokça sivilin ikamet ettiği alanlarda sokak ve evlerin PKK militanları ve tuzaklanmış patlayıcılardan tek tek temizlenmesiyle gerçekleştirilen meskun mahal operasyonları şeklinde icra edilmiş olmasıdır. Operasyonlarının en kapsamlı şekilde yapıldığı yerleşkeler Diyarbakır'ın Sur ilçesi, Şırnak'ın İdil, Cizre ve Silopi ilçeleri, Mardin'in Dargeçit, Derik ve Nusaybin ilçeleri olmuştur. Bu operasyonlarla terör örgütünün meskun mahallerde Çözüm Süreci boyunca yaptığı yığınak ve organizasyonel yapıya büyük darbe vurulmuştur.¹²

Operasyonların yoğun ve kapsamlı bir şekilde yapıldığı merkezlerden biri Diyarbakır'ın Sur ilçesi olmuştur. 28 Kasım 2015'te başlayan operasyonlar 9 Mart 2016'da son bulmuştur. Operasyon kapsamında Sur içinde kalan 15 mahalleden Fatihpaşa, Hasırlı, Dabanoğlu, Savaş, Cevatpaşa ve Cemal Yılmaz mahallelerinde yaklaşık 300 hendek ve bomba tuzaklanan barikatlar imha edilmiştir.¹³

Operasyonların bir diğer önemli ayağı Şırnak'a bağlı İdil ilçesinde gerçekleştirilmiştir. 16 Şubat 2016'da yasağın ardından başlayan operasyonlar¹⁴ 8 Mart 2016'da sona ermiştir. Operasyonlarla ilgili Genelkurmay Başkanlığı "192 barikat

11. "Bin 740 Terörist Etkisiz Hale Getirildi", Anadolu Ajansı, 7 Ekim 2015.

12. Söz konusu meskun mahal operasyonları için bkz. Murat Yeşiltaş ve Necdet Özçelik, "PKK Terörünün Yeni Dinamikleri: Radikalleşme ve Şehir Çatışması", *SETA Analiz*, Sayı: 157, (Nisan 2016).

13. "İşte PKK Operasyonlarının 103 Günlük Karnesi", *Habertürk*, 10 Mart 2016.

14. "İdil'de Terör Operasyonu Başladı", Anadolu Ajansı, 18 Şubat 2016.

kaldırılmış, 71 hendek kapatılmış, 428 el yapımı patlayıcı (EYP) imha edilmiştir”¹⁵ açıklamasında bulunmuştur. Bu operasyonların yanı sıra Şırnak il merkezinde 4 Mart-3 Haziran 2016 arasında terör örgütü PKK’ya yönelik operasyonlar yapılmıştır. Genelkurmay Başkanlığının yaptığı açıklamaya göre Şırnak il merkezindeki operasyonlarda 505 bölücü terör örgütü mensubu etkisiz hale getirilmiş, 238 barikat kaldırılmış, 39 hendek kapatılmış ve 1.566 el yapımı patlayıcı imha edilmiş, 280 adet çeşitli cins ve çapta silah, bu silahlara ait 25 bin 929 mühimmat, 9 telsiz ve el yapımı patlayıcı yapımında kullanılan 6 bin 420 kilogram patlayıcı madde ele geçirilmiştir.¹⁶

Silopi ilçesinde ise 14 Aralık 2015-18 Ocak 2016 ve 5-22 Nisan 2016 arasında bölücü terör örgütüne yönelik operasyon gerçekleştirilmiştir. Genelkurmay Başkanlığının ilgili açıklamasına göre 5-22 Nisan 2016 tarihlerinde yapılan operasyonlar kapsamında 32 el yapımı patlayıcı imha edilmiş, 14 barikat kaldırılmıştır. Operasyonda 2 roketatar, 4 uzun namlulu silah, 11 el bombası, 16 roketatar mermisi, 11 roketatar sevk fişegi, telsiz ile çok sayıda mermi ve yaşam malzemesi ele geçirilmiştir.¹⁷ Yine Şırnak’a bağlı Cizre’de 14 Aralık’ta ilan edilen sokağa çıkma yasağıyla beraber güvenlik güçleri operasyonlar gerçekleştirmiştir. Sokağa çıkma yasağı 2 Mart 2016’da sona ermiştir.

Operasyonların Mardin ayağında ise en yoğun çatışmaların gerçekleştiği merkez Nusaybin olmuştur. 14 Mart 2016’da sokağa çıkma yasağı ilan edilen Nusaybin’deki operasyonlar 3 Haziran 2016’da tamamlanmıştır. Genelkurmay Başkanlığı “Nusaybinde icra edilen operasyonda 495 bölücü terör örgütü mensubu terörist etkisiz hale getirilmiş, 515 barikat kaldırılmış, 53 hendek kapatılmış ve 1.256 el yapımı patlayıcı imha edilmiş, 239 adet çeşitli cins ve çapta silah, bu silahlara ait 11.041 adet mühimmat, 45 telsiz ve el yapımı patlayıcı yapımında kullanılan 40 kg patlayıcı madde ele geçirilmiştir” açıklamasında bulunmuştur.¹⁸ Yine Mardin’e bağlı Batman-Şırnak-Mardin sınırındaki Dargeçit’te 11 Aralık 2015’te başlayan sokağa çıkma yasağıyla beraber başlayan operasyonlar 29 Aralık 2015’te sona ermiştir. Buradaki operasyonda 85 hendek ve barikat kaldırılmıştır.¹⁹ PKK’nın 2015 yazında “kıra dayalı şehir savaşı” adını verdiği kalkışmalara yönelik gerçekleştirilen başlıca meskun mahal operasyonlarının bilançosu Tablo 3’te görülebilir.

15. “Genelkurmay Açıkladı: İdil’de 120 Terörist Öldürüldü”, *Hürriyet*, 9 Mart 2016.

16. “TSK: Şırnak ve Nusaybin’de Operasyonlar Sona Erdi”, *Milliyet*, 6 Haziran 2016.

17. “Silopi’de Operasyon Bitti”, *Aljazeera Türk*, 22 Nisan 2016.

18. “TSK: Şırnak ve Nusaybin’de Operasyonlar Sona Erdi”.

19. “PKK Operasyonlarında 103 Günde Neler Yaşandı?”, *Milliyet*, 10 Mart 2016.

TABLO 3. BAŞLICA MESKUN MAHAL OPERASYONLARININ BİLANÇOSU

Yerleşke	Operasyon Başlangıç Tarihi	Operasyon Bitiş Tarihi	Şehit Güvenlik Görevlisi Sayısı	Öldürülen PKK'lı Sayısı	Kapatılan Hendek/Barikat Sayısı	Ele Geçirilen Mühimmat Türü ve Sayısı
Cizre	14 Aralık 2015	11 Şubat 2016	23	603	300/700	1.155 patlayıcı imha edildi.
Dargeçit	11 Aralık 2015	29 Aralık 2015	4	36	85	2 bin kilogram patlatılmaya hazır bidon içinde el yapımı patlayıcı, 17 Kalaşnikof, 2 M16 keskin nişancı tüfeği, bıksı makineli tüfek, 5 av tüfeği, toplam 26 uzun namlulu silah, tabanca, 3 roketatar, 30 el bombası, 60 roketatar mühimmatı, 3 telsiz, 22 voleybol topu içerisinde hazırlanmış el yapımı bomba bulundu; dürbün, hücum yeleği, 9 el yapımı patlayıcı, 2 dizüstü bilgisayar, 4 güvenlik kamerası ele geçirildi.
Derik	27 Kasım 2015	3 Aralık 2015	1	15	2/8	27 adet av tüfeği, 6 adet roketatar mühimmatı, 2 adet Kalaşnikof marka silah, 3 dolu şarjör, 100 mermi, 656 adet Kanas mermisi, 1 adet kurusıkı tabanca, 5 adet çeşitli çapta tabanca namlusu, bomba yapımında kullanılan kablo, pil, koli bandı ve benzeri malzeme ele geçirildi.
İdil	18 Şubat 2016	8 Mart 2016	8	120	71/192	428 el yapımı patlayıcı imha edildi. 249 adet silah, bu silahlara ait 4 bin 731 adet mühimmat, 16 telsiz ve el yapımı patlayıcı yapımında kullanılan 451 kilogram malzeme ele geçirildi.
Nusaybin	14 Mart 2016	3 Haziran 2016	71	495	53/515	1.256 el yapımı patlayıcı imha edilmiş, 239 adet çeşitli cins ve çapta silah, bu silahlara ait 11.041 mühimmat, 45 telsiz ve el yapımı patlayıcı yapımında kullanılan 40 kilogram patlayıcı madde ele geçirildi.
Silopi	14 Aralık 2015	18 Ocak 2016	1	145	270/518	800 el yapımı patlayıcı imha edildi.
Silvan	3 Kasım 2015	14 Kasım 2015	8	27	22/8	4 Kalaşnikof, 2 tabanca, 1 Mauser tüfek, 5 av tüfeği, 9 şarjör, 709 mermi mühimmatı, 1 el yapımı bomba, 1 roketatar, 5 roketatar mühimmatı ile 20 kilogram nevi bilinmeyen patlayıcı madde yapımında kullanılan toz madde ele geçirildi
Şırnak/ Merkez	14 Mart 2016	3 Haziran 2016	33	505	39/238	1.566 el yapımı patlayıcı imha edildi; 280 çeşitli cins ve çapta silah, bu silahlara ait 25.929 mühimmat, 9 telsiz ve el yapımı patlayıcı yapımında kullanılan 6.420 kilogram patlayıcı madde ele geçirildi.
Sur	28 Kasım 2015	9 Mart 2016	71	279	7/256	365 el yapımı patlayıcı imha edildi. 504 silah, bu silahlara ait 48.048 mühimmat, 10 telsiz ve EYP yapımında kullanılan 3.470 kilogram malzeme ele geçirildi.
Yüksekova	13 Mart 2016	20 Nisan 2016	6	196	135/214	Operasyonlarda 286 EYP imha edildi; 619 adet çeşitli cins ve çapta silah, bu silahlara ait 46.669 mühimmat, 35 telsiz ve EYP yapımında kullanılan 2.220 kilogram patlayıcı madde ele geçirildi.

Kayyum Atamaları

Güvenlik güçlerinin yaptığı operasyonlardan sonra pek çoğu 2014 yerel seçimlerinde (daha sonra Demokratik Bölgeler Partisi adını alan) Barış ve Demokrasi Partisi tarafından kazanılan il ve ilçe belediyelerine yönelik terör örgütü PKK'ya yardım ettikleri gerekçesiyle görevden uzaklaştırmalar başlatılmıştır. Zaten ilgili belediyelerdeki birçok yönetici için öz yönetim ilan ettikleri gerekçesiyle halihazırda yargı süreçleri devam etmektedir. Bu noktada 1 Eylül 2016'daki KHK ile Belediye Kanunu'nda düzenleme yapılarak terör veya terör örgütlerine yardım ve yataklık suçuyla hakkında soruşturma açılan veya görevden uzaklaştırılan belediye başkan ve meclis üyelerinin yerine görevlendirme yapılması kararlaştırılmıştır. Bu kapsamda PKK ile ilişkili 93 belediyeye görevlendirmeye belediye başkanı atanmıştır.

Kayyum atamaları ilk olarak Diyarbakır'ın Sur ve Silvan ilçe belediyelerine 8 Eylül 2016'da valilik tarafından yapılan görevlendirmelerle gerçekleştirilmiştir.²⁰ Bu sırada her iki ilçenin belediye başkanlarının öz yönetim ilan ettikleri gerekçesiyle yargılamaları devam etmektedir. Daha sonra İçişleri Bakanlığı 11 Eylül 2016'da yaptığı açıklamayla ikisi il olmak üzere 28 belediyeye kayyum atandığını duyurmuştur.²¹ Atama yapılan belediye başkanlarından 24'ü PKK/KCK ile ilgili soruşturmalar kapsamında görevlerinden uzaklaştırılmıştır.

İçişleri Bakanlığı bu atamalarla ilgili şu açıklamalarda bulunmuştur:²²

Demokrasi ve hukuk devleti anlayışında millet iradesinin yerel yönetimlere yansması esastır. Ancak belediyeler; vatandaşımızın kullandığı oyu, verdiği vergileri ve demokrasinin sunduğu iklimi istismar ederek ülkemizin birlik ve bütünlüğüne kasteden terör örgütlerinin etkisi altına giriyorsa, milli iradeyi gasp edenlere karşı tedbir almak devletin asli görevidir. Vatandaşlarımızın verdiği vergilerle oluşan kaynaklar ve verdiği oyla oluşan siyasi irade, terör örgütlerine devşirilemez.

Bu açıklamada da vurgulandığı gibi demokratik siyasetin kurum ve süreçlerinin istismar edilerek terörizmin bölgede "otorite" kurmasının engellenmesi kayyum atamalarının temel amacı olmuştur.

İçişleri Bakanlığı tarafından daha sonra 21 Eylül 2016'da Şırnak'ın İdil, 5 Ekim 2016'da Diyarbakır'ın Hani ilçelerinin belediyelerine kayyum atanmıştır. Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi eş başkanları Gültan Kışanak ve Fırat Anlı'nın 30 Ekim 2016'da tutuklanmasının ardından 1 Kasım 2016'da Diyarbakır Büyük-

20. "Sur ve Silvan Belediyelerine Kayyum Atandı", Anadolu Ajansı, 8 Eylül 2016.

21. "28 Belediyeye Kayyum Atandı", NTV, 11 Eylül 2016.

22. "28 Belediyeye Kayyum Atandı".

**TABLO 4. 11 EYLÜL 2016 İTİBARIYLA
PKK-KCK BAĞLANTISI SEBEBİYLE KAYYUM ATANAN BELEDİYELER**

İLLER	
- Hakkari - Batman	
İLÇELER	
- Sur, Silvan (Diyarbakır) - Beşiri, Gercüş (Batman) - Diyadin (Ağrı) - Özalp, İpekyolu, Erciş, Edremit (Van) - Cizre, Silopi (Şırnak) - Dargeçit, Derik, Mazıdağı, Nusaybin (Mardin) - Bulanık (Muş) - Eruh (Siirt) - Suruç (Şanlıurfa) - Hınıs (Erzurum) - Tuzluca (Iğdır)	
BELDELER	
- Batman'ın Beşiri ilçesine bağlı İkiköprü - Iğdır merkeze bağlı Hoşhaber	
GÖREVLERİNE BAŞLAYAN BELEDİYE BAŞKANLARININ İSİM VE GÖREV YERLERİ	
1. Batman İl Belediyesi	Ertuğrul Şeref Aksoy (Vali Yardımcısı)
2. Hakkari İl Belediyesi	Cüneyt Epçim (Vali Yardımcısı)
3. Ağrı-Diyadin İlçe Belediyesi	Mekan Çeviren (Kaymakam)
4. Batman-Beşiri İlçe Belediyesi	Mustafa Maslak (Kaymakam)
5. Batman-Gercüş İlçe Belediyesi	Ünal Koç (Kaymakam)
6. Diyarbakır- Silvan İlçe Belediyesi	Murat Kütük (Kaymakam)
7. Diyarbakır-Sur İlçe Belediyesi	Bilal Özkan (Vali Yardımcısı)
8. Erzurum-Hınıs İlçe Belediyesi	Bülent Ay (Kaymakam)
9. Iğdır-Tuzluca İlçe Belediyesi	İbrahim Civalek (Kaymakam)
10. Mardin-Dargeçit İlçe Belediyesi	Mehmet Yaşar Yeşiltaş (Kaymakam)
11. Mardin-Derik İlçe Belediyesi	Muhammed Fatih Safitürk (Kaymakam)
12. Mardin Mazıdağı İlçe Belediyesi	Halit Benek (Kaymakam)
13. Mardin Nusaybin İlçe Belediyesi	Ergün Baysal (Kaymakam)
14. Muş-Bulanık İlçe Belediyesi	Ömer Şahin (Kaymakam)
15. Siirt -Eruh İlçe Belediyesi	Murtaza Dayanç (Kaymakam)
16. Şanlıurfa-Suruç İlçe Belediyesi	Tarık Açıkgöz (Vali Yardımcısı)
17. Şırnak-Cizre İlçe Belediyesi	Ahmet Adanur (Kaymakam)
18. Şırnak-Silopi İlçe Belediyesi	Savaş Konak (Kaymakam)
19. Van-Edremit İlçe Belediyesi	İbrahim Özkan (Vali Yardımcısı)
20. Van-Erciş İlçe Belediyesi	Mehmet Şirin Yaşar (Kaymakam)
21. Van-İpekyolu İlçe Belediyesi	Önder Can (Vali Yardımcısı)
22. Van-Özalp İlçe Belediyesi	Serdar Karal (Kaymakam)
23. Batman-Beşiri-İkiköprü Belde Belediyesi	Mustafa Maslak (Kaymakam)
24. Iğdır-Merkez-Hoşhaber Belde Belediyesi	Bilgehan Karanfil (Vali Yardımcısı)

şehir Belediyesine de kayyum ataması yapılmıştır.²³ Bu görevlendirmeleri takip eden süreçte 17 Kasım 2016'da Mardin, Siirt, Tunceli ve Van büyükşehir belediye başkanları görevlerinden uzaklaştırılmıştır.

Şubat 2018 itibarıyla DBP'li 3 büyükşehir belediyesi olmak üzere 10 il, 73 ilçe ve 10 beldeyle toplamda 93 belediyeye belediye başkan vekili (kayyum) atanmıştır. İçişleri Bakanı Süleyman Soylu "101 belediye başkanı görevden alınmıştır. Bunlardan 93'ü PKK, 8'i de FETÖ iltisaklı belediyelerdir. Görevlendirme yapılan bu belediyelerde, yeni atanan arkadaşlarımızın ortaya koyduğu çalışma ise yapılan işlemin doğruluğunu onaylar mahiyettedir" açıklamasında bulunmuştur.²⁴

TABLO 5. ŞUBAT 2018 İTİBARIYLA KAYYUM ATANAN BELEDİYELER	
AĞRI	Kayyum Atanma Tarihi
Ağrı Belediyesi	1 Mart 2017
Diyadin Belediyesi	11 Eylül 2016
Tutak Belediyesi	12 Ocak 2017
Doğubayazıt Belediyesi	24 Ocak 2017
BATMAN	Kayyum Atanma Tarihi
Batman Belediyesi	11 Eylül 2016
Beşiri Belediyesi	11 Eylül 2016
Gerçüş Belediyesi	11 Eylül 2016
İkiköprü Belde Belediyesi	11 Eylül 2016
BİTLİS	Kayyum Atanma Tarihi
Bitlis Belediyesi	27 Kasım 2016
Ovakışla Belde Belediyesi	3 Kasım 2016
Mutki Belediyesi	24 Aralık 2016
Hizan Belediyesi	24 Aralık 2016
Yolalan Belde Belediyesi	24 Aralık 2016
Güroymak Belediyesi	28 Kasım 2016
DİYARBAKIR	Kayyum Atanma Tarihi
Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi	1 Kasım 2016
Sur Belediyesi	11 Eylül 2016
Hani Belediyesi	5 Ekim 2016
Kayapınar Belediyesi	8 Aralık 2016
Yenişehir Belediyesi	8 Aralık 2016
Silvan Belediyesi	11 Eylül 2016
Kulp Belediyesi	23 Ocak 2017
Bismil Belediyesi	4 Şubat 2017
Kocaköy Belediyesi	6 Şubat 2017
Lice Belediyesi	10 Şubat 2017
Dicle Belediyesi	13 Şubat 2017
Eğil Belediyesi	8 Mart 2017

23. "Diyarbakır Belediyesi'ne Kayyum Atandı", *Hürriyet*, 1 Kasım 2016.

24. "İçişleri Bakanı Soylu: FETÖ'nün Devlet İçine Sızmış Uzantıları Büyük Ölçüde Temizlendi", Anadolu Ajansı, 15 Kasım 2017.

YAPACAĞI İŞ VE İŞLEMLER KAYMAKAMLIK ONAYINA BAĞLANAN BELEDİYELER	
Çınar Belediyesi (Diyarbakır)	28 Kasım 2016
Ergani Belediyesi (Diyarbakır)	28 Kasım 2016
Hazro Belediyesi (Diyarbakır)	28 Kasım 2016
Bağlar Belediyesi (Diyarbakır)	28 Kasım 2016
ELAZIĞ	Kayyum Atanma Tarihi
Karakoçan Belediyesi	31 Ocak 2017
ERZURUM	Kayyum Atanma Tarihi
Hınıs Belediyesi	11 Eylül 2016
Karayazı Belediyesi	5 Aralık 2016
Karaçoban Belediyesi	28 Aralık 2016
Tekman Belediyesi	6 Ocak 2017
HAKKARI	Kayyum Atanma Tarihi
Hakkari Belediyesi	11 Eylül 2016
Çukurca Belediyesi	8 Aralık 2016
Yüksekova Belediyesi	19 Aralık 2016
Şemdinli Belediyesi	31 Ocak 2017
Esendere Belediyesi	7 Şubat 2017*
İĞDIR	Kayyum Atanma Tarihi
Tuzluca Belediyesi	11 Eylül 2016
Hoşhaber Belde Belediyesi	11 Eylül 2016
KARS	Kayyum Atanma Tarihi
Digor Belediyesi	9 Şubat 2017
MARDİN	Kayyum Atanma Tarihi
Mardin Büyükşehir Belediyesi	17 Kasım 2016
Dargeçit Belediyesi	11 Eylül 2016
Derik Belediyesi	11 Eylül 2016
Mazıdağ Belediyesi	11 Eylül 2016
Nusaybin Belediyesi	11 Eylül 2016
Kızıltepe Belediyesi	4 Aralık 2016
Artuklu Belediyesi	13 Aralık 2016
Ömerli Belediyesi	6 Ocak 2017
Savur Belediyesi	1 Mart 2017
MERSİN	Kayyum Atanma Tarihi
Akdeniz Belediyesi	18 Aralık 2016
MUŞ	Kayyum Atanma Tarihi
Bulanık Belediyesi	11 Eylül 2016
Varto Belediyesi	11 Kasım 2016
Malazgirt Belediyesi	2 Aralık 2016
Erentepe Belediyesi	13 Haziran 2017
Rüstemgedik Belediyesi	14 Nisan 2017
Konakkuran Belediyesi	10 Mayıs 2017
Uzgörür Belediyesi	11 Eylül 2016
SİİRT	Kayyum Atanma Tarihi
Siirt Belediyesi	17 Kasım 2016
Eruh Belediyesi	11 Eylül 2016

Baykan Belediyesi	20 Aralık 2016
Veyselkarani Belediyesi	23 Aralık 2016
Gökçebağ Belde Belediyesi	7 Şubat 2017
Beğendik Belediyesi	30 Mart 2017
Kayabağlar Belediyesi	12 Nisan 2017
Atabağı Belediyesi	18 Mart 2017
ŞANLIURFA	Kayyum Atanma Tarihi
Suruç Belediyesi	11 Eylül 2016
Halfeti Belediyesi	23 Aralık 2016
Viranşehir Belediyesi	9 Ocak 2017
Bozova Belediyesi	9 Ocak 2017
ŞIRNAK	Kayyum Atanma Tarihi
Şırnak Belediyesi	5 Kasım 2016
Cizre Belediyesi	11 Eylül 2016
Silopi Belediyesi	11 Eylül 2016
İdil Belediyesi	21 Eylül 2016
Beytüşşebap Belediyesi	3 Mart 2017
Sırtköy Belde Belediyesi	8 Kasım 2016
Başverimli Belde Belediyesi	11 Eylül 2016
Kumçatı Belde Belediyesi	6 Ocak 2017
Uludere Belediyesi	27 Ocak 2017
Görümlü Belde Belediyesi	10 Şubat 2017
Fındık Belde Belediyesi	18 Ocak 2017
Balveren Belediyesi	17 Mart 2017
TUNCELI	Kayyum Atanma Tarihi
Tunceli Belediyesi	17 Kasım 2016
Akpazar Belediyesi	12 Mayıs 2017
VAN	Kayyum Atanma Tarihi
Van Büyükşehir Belediyesi	17 Kasım 2016
Özalp Belediyesi	11 Eylül 2016
İpekyolu Belediyesi	11 Eylül 2016
Erciş Belediyesi	11 Eylül 2016
Edremit Belediyesi	11 Eylül 2016
Çatak Belediyesi	6 Ocak 2017
Muradiye Belediyesi	17 Ocak 2017
Başkale Belediyesi	22 Ocak 2017
Gürpınar Belediyesi	3 Şubat 2017
Çaldıran Belediyesi	15 Şubat 2017
Saray Belediyesi	15 Şubat 2017
Bahçeşaray Belediyesi	16 Şubat 2017

* Yüksekova Belediyesine bağlı Esendere beldesinin belediye başkanı 7 Şubat 2017 itibarıyla görevinden uzaklaştırılmıştır. Yüksekova Belediye Başkan Vekili Mahmut Kaşıkçı aynı zamanda Esendere belediye başkan vekilliği görevini sürdürmektedir.

Bu kısımda ele alınan terörün yeniden tırmanması ve kayyum görevlendirmeleri sürecinin kronolojisi Tablo 6'da görülebilir.

TABLO 6. KAYYUM ATAMALARINA GİDEN SÜRECİN KRONOLOJİSİ

12 Haziran 2015–KCK Açıklaması: KCK tarafından yapılan açıklamada “Şunu açıkça vurgulamalıyız ki, PKK’nın Türkiye’ye karşı silahlı mücadeleyi bırakma konusu ve bunun iradesi tamamen bize aittir” ifadeleri kullanıldı.
11 Temmuz 2015–KCK’nın Ateşkes Açıklaması: KCK karakol ve baraj yapımlarını gerekçe göstererek ateşkesin bittiğini ilan etti.
14 Temmuz 2015–Bese Hozat’ın Yazısı: KCK Yürütme Konseyi Eşbaşkanı Hülya Oran’ın (kod adıyla Bese Hozat) “Yeni süreç, devrimci halk savaşı sürecidir” başlıklı yazısı <i>Özgür Gündem</i> gazetesinde yayımlandı.
20 Temmuz 2015–Suruç Patlaması: DEAŞ Şanlıurfa’nın Suruç ilçesindeki bir kültür merkezi önünde Kobani’ye yardım götürmek için toplanan gruba yönelik bir canlı bomba saldırısı gerçekleştirdi. Patlama sonucu 32 kişi hayatını kaybederken yüzü aşkın kişi yaralandı.
20 Temmuz 2015–Adıyaman’da Bir Askerin Şehit Edilmesi: Güvenlik güçleriyle terör örgütü PKK’lılar arasında çıkan çatışmada 1 asker şehit oldu, 2 asker yaralandı.
22 Temmuz 2015–Şanlıurfa’da İki Polisin Şehit Edilmesi: Ceylanpınar ilçesinde iki polis memuru evlerinde PKK’lılarca katledildi.
23 Temmuz 2015–Diyarbakır’da Bir Trafik Polisinin Şehit Edilmesi: Trafik kazası ihbarına müdahaleye giden polisler PKK’lılarca çapraz ateş açılması sonucu bir trafik polisi şehit oldu.
24 Temmuz 2015–Türkiye’den Kuzey Irak’a Operasyon: Türk Hava Kuvvetlerine ait F-16 uçakları Kuzey Irak’taki PKK kamplarını vurdu. Diyarbakır’daki jet üssünden havalanan uçaklar PKK’nın Zap, Gare, Haftanın, Metina ve Avaşin’deki kamplarını bombaladı.
27 Temmuz 2015–DEAŞ, DHKP-C ve PKK’ya Yönelik Operasyonlar: PKK, DEAŞ ve DHKP/C’nin de aralarında bulunduğu terör örgütlerine yönelik operasyonlar 34 ilde dört gün boyunca devam etti. Operasyonlarda ülke genelinde 886 kişi gözaltına alındı.
10-18 Ağustos 2015–Öz Yönetim İlanları: KCK yönetiminin aldığı karar doğrultusunda öz yönetim ilanlarına Şırnak’ta başlanırken Yüksekova, Silopi, Hakkari, Batman, Cizre, Nusaybin, Diyarbakır merkeze bağlı Sur ilçesi ve diğer yerleşim birimlerinde DBP’li belediye başkanları öz yönetim ilan edildiğini duyurdular.
6 Eylül 2015: Dağlica-Yüksekova yolunda PKK tarafından yol kenarına yerleştirilen el yapımı patlayıcıların patlatılması ile 16 asker şehit olurken 6 asker yaralandı.
10 Ekim 2015–KCK Açıklaması: KCK Yürütme Konseyi eş başkanlığı PKK’nın ateşkes ilan ettiğini duyurdu.
5 Kasım 2015–KCK Açıklaması: 1 Kasım seçimlerinin ardından KCK’dan yapılan açıklamada ateşkese son verildiği bildirildi.
2 Aralık 2015–Sur Sokağa Çıkma Yasağı İlanı: Diyarbakır’ın Sur ilçesinde ilan edilen sokağa çıkma yasağı sonrası güvenlik güçleri operasyonlara başladı.
14 Aralık 2015–Cizre ve Silopi’de Sokağa Çıkma Yasağı: Şırnak Valiliği Cizre ve Silopi ilçelerinde geçerli olmak üzere sokağa çıkma yasağı ilan etti.
21 Aralık 2015–Nusaybin’de Operasyonların Başlaması: Güvenlik güçlerince Nusaybin’de askeri operasyonlar başlatıldı.
15 Temmuz 2016–Darbe Girişimi: TSK içindeki Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ) mensupları darbe girişiminde bulundu.
20 Temmuz 2016–OHAL İlanı: Darbe girişiminde bulunan unsurların süratle bertaraf edilebilmesi için Anayasa’nın 120. maddesi uyarınca olağanüstü hal (OHAL) ilan edildi.
1 Eylül 2016–672 Sayılı KHK: Terör veya terör örgütlerine yardım ve yataklık suçuyla hakkında soruşturma açılan veya görevden uzaklaştırılan belediye başkan ve meclis üyelerinin yerine görevlendirme yapılması kararlaştırıldı.
11 Eylül 2016–Kayyum Atamaları: İçişleri Bakanlığınca yapılan açıklamada 2’si il olmak üzere 28 belediyeye kayyum atandığı duyuruldu.
30 Ekim 2016–Diyarbakır Büyükşehir Belediye Eş Başkanlarının Tutuklanması: Gülten Kışanak ve Fırat Anlı terör örgütü PKK’ya yönelik soruşturma kapsamında tutuklandı.
1 Kasım 2016–Diyarbakır Büyükşehir Belediyesine Kayyum Atanması: Diyarbakır Büyükşehir Belediyesine Cumali Atilla kayyum olarak atandı.

KAYYUM FAALİYETLERİ

Yukarıda belirtildiği üzere Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerindeki DBP’li belediyelere kayyum görevlendirmeleri PKK’nın 2015 yazında yeniden başlattığı terör dalgası koşullarında gerçekleşmiştir. Bu kısımda bu görevlendirmelerin terörizm ve terörle mücadele literatürü esas alındığında hangi amaçlara ulaşmak ve hangi işlevleri yerine getirmek için gerçekleştirildiği ele alınacaktır.

Kayyum görevlendirmeleri terörle mücadele işlevini iki farklı analiz düzleminde yerine getirmektedir: organizasyonel ve toplumsal analiz düzlemleri. Organizasyonel düzlemde kayyum görevlendirmeleriyle PKK örgüt yapısı (KCK) doğrudan hedef alınmıştır. Böylelikle PKK’nın HPG, YDG-H, YPS, TAK gibi birimleri ile sahip olduğu terör üretme kapasitesi ve DBP’li belediyelerin KCK yapısına entegre edilmesi suretiyle kurulmaya çalışılan örgütün siyasi otoritesinin ortadan kaldırılması amaçlanmıştır. PKK’yı doğrudan hedef alan bu ilk işlev askeri operasyonlar, polis operasyonları ve adli kovuşturmalarla yürütülen terörle mücadele süreciyle aynı amacı paylaşmaktadır. Ancak kayyum görevlendirmelerinin PKK’yı dolaylı olarak hedef alan ikinci bir amacı daha vardır. Bu amaç toplumu yani bölgede DBP’li belediye sınırlarında yaşayan ülke vatandaşlarını merkeze almaktadır.

İlk amaç doğrultusunda örgütün kurmaya çalıştığı siyasi otorite belediyelere yapılan kayyum görevlendirmeleriyle engellenmiş, terör örgütünün belediyeler üzerinden oluşturduğu propaganda ve lojistik ağı ortadan kaldırılmıştır. Bu ilk amaç doğrultusunda terörle mücadele açısından terörün yakın nedenleri yani örgütün belediyelere sirayet eden bizzat kendi yapısı temizlenmeye çalışılmıştır.

İkinci amaç doğrultusunda bireyleri radikalleşme, terör örgütüne destek verme hatta bizzat katılmaya iten etkenler ortadan kaldırılmaya çalışılmaktadır. Bu doğrultuda öncelik bölgedeki ekonomik mahrumiyetin çeşitli bakanlık ve belediyelerin koordinasyonu ile ortadan kaldırılması, bölgedeki salt etnik kimlik boyutuna indirgenmiş sosyal-psikolojik kategorizasyonu çapraz kesen bütünleştirici bir kimlik inşası, terör örgütü kontrolündeki mecralara alternatif sosyalleşme ve mobilizasyon kanalları oluşturulması gibi adımlar atılmaktadır.

PKK’NIN DOĞRUDAN HEDEF ALINMASI

2015 yazında başlayan terör dalgasının hazırlığı, lojistik desteği ve propagandasında oynadığı rolden ötürü DBP’li belediyeler de terör tehdidi olarak algılanmış ve yaptırım ile karşılaşmıştır. Bu yaptırımın temel aracı kayyum görevlendirmeleri olmuştur. Söz konusu görevlendirmelerle DBP’li belediyeler mülki amirler tarafından kayyum sıfatıyla devralınmıştır. DBP’li belediyelerin PKK’ya finansman ve lojistik destek sağlama, terör örgütü için propaganda yapma, örgüte militan kazandırma ve sempatizanlıktan militanlığa geçiş sürecindeki gençlere ideolojik eğitim verme gibi işlevler gördüğü tespit edilmiştir. Bu belediye imkanları DBP’nin dolayısıyla PKK’nın elinden alınarak örgütün finansman, lojistik, eğitim, militan edinimi ve meşru legal sistemin dışında alternatif bir siyasi otorite kurma kapasitesi, genel itibarıyla terör üretme kapasitesi ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır.

Finansman

PKK bölgedeki DBP’li belediyeleri örgüt eylemlerini finanse etmek için bir araç olarak kullanmıştır. 1 Eylül 2016’daki kayyum görevlendirmesi KHK’sının hemen akabinde Maliye Bakanı Naci Ağbal “Özellikle şunu açıkça ifade etmek gerekiyor ki HDP’li belediyeler açık bir biçimde terörizmin finansmanı işini yapıyorlar. Terör örgütünün finansmanını bunlar sağlıyor” ifadelerini kullanmıştır (Anadolu Ajansı, 2016).

DBP’li belediyelere kayyum atanmasının sebeplerinden biri PKK’nın bu belediyeleri gelir elde etmek için araçsallaştırması olmuştur. Bu konuda yürütülen adli soruşturma halen devam ederken gerek açık kaynaklara yansıyan gerekse de bu rapor kapsamında gerçekleştirilen saha çalışmasında yapılan mülakatlarda edinilen bilgiler PKK’nın Doğu ve Güneydoğu Anadolu’daki DBP’li belediyeleri aşağıda sıralanan maddeler açısından finansman kaynağı olarak kullandığını göstermektedir:

- Belediyelerde fiilen çalışmadıkları halde çalışıyormuş gibi gösterilen “Kandil referanslı” “bordo işçileri”ne verilen usulsüz maaşlar
- İşe alınan kadrolu veya sözleşmeli çalışanlardan bir defaya mahsus alınan işe yerleştirme komisyonları
- Kimi çalışanların maaşlarından bağış adı altında düzenli olarak yapılan kesintiler
- Yüklenici firmalara verilen belediye ihalelerinden alınan komisyonlar

DBP’li belediyelerin işe alımlarda Kandil referansını öncelediği yahut doğrudan referans almadığı durumlarda da “değer ailesi” adını verdiği “bedel” ödemiş kişileri işe aldığı hem açık kaynaklar hem de sahada gerçekleştirdiğimiz mülakatlarda gözlemlenmiştir. Değer ailesinden kasıt ailenin bir ferдинin PKK militanı olmasıdır. Söz konusu militan sağ ve halen PKK içinde faal olabildiği gibi hayatını kaybeden militanların aileleri de bu kapsamda değerlendirilmektedir.

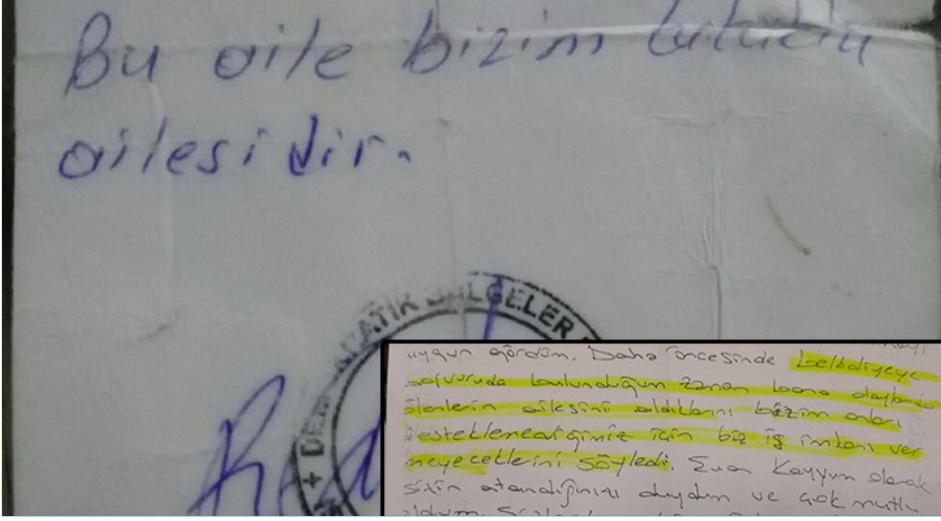
“Değer ailesi” üyelerinin yanı sıra böyle bir aile ferdi olsun veya olmasın PKK’nın şehir yapılanması militanları da DBP’li belediyelerce maaşa bağlanmış, böylece terör örgütü bu militanların ekonomik maliyetini (barınma, ulaşım vb.) söz konusu belediyelere tevdi etmiştir.

Diyarbakır Silvan Kayyum Belediyesinden basına duyurulduğu üzere sadece Silvan Belediyesinde hizmet alımı yöntemiyle DBP’li belediye tarafından işe alınan 29 temizlik personelinin 20’sinin birinci derece yakınının PKK’nın dağ kadrosu ya da örgütsel faaliyet suçundan cezaevinde olduğu belirlenmiştir. Bu çalışanların bir kısmının ise bizzat kendilerinin PKK üyesi olduğu ya da örgüt adına eylemlere katıldıkları belirtilmiştir. Hizmet alımı yöntemiyle farklı belediye birimleri için işe alınan 72 işçiden 42’sinin ise belediyede fiilen çalışmadıkları halde maaşa bağlandıkları tespit edilmiştir (*Akşam*, 2016).

Söz konusu belediyeler zaten PKK’ya yakın oldukları için işe aldığı bu çalışanlardan –ama gönüllü ama zorunlu olarak– para toplamış ve bu kaynağı örgütün gerek Türkiye’de gerekse de ülke dışındaki faaliyetleri için kullanmıştır. Örneğin bu rapor için gerçekleştirilen mülakatlarda ortaya konulduğu üzere Diyarbakır Büyükşehir Belediyesinin çalışanlarından Kobani ve Şengal’e yardım etme iddiasıyla para topladığı, birçok işçi ve memurdan 1.500’er lira, taşeron işçilerden ise 300’er lira istendiği, bu meblağların verilmediği takdirde işten çıkarma tehdidinde bulunduğu ayrıca ruhsat temininde de vatandaşlardan PKK için zorla para alındığı tespit edilmiştir. Örneğin yeni kurulan bir otele ruhsat vermek için DBP’li Erciş (Van) Belediyesinin otel sahibinden PKK adına 500 bin lira istediği

tespit edilmiştir (Güneş, 2016). Açık kaynaklarda verilen bu örneklerle ilaveten bu rapor için gerçekleştirilen saha çalışmasında belediyelerle organik bağı olsun veya olmasın çeşitli derneklerin de bağış adı altında belediye çalışanlarından kesinti yaptığı bilgisi edinilmiştir. Örneğin Diyarbakır'daki Sarmaşık Derneği insani yardım için topladığı yardımları PKK'ya aktardığı tespit edildiği için kapatılmıştır.

GÖRSEL 1. DBP'Lİ BELEDİYELERDE İŞE ALIMLARDA PKK BAĞLANTISI ŞARTI²³

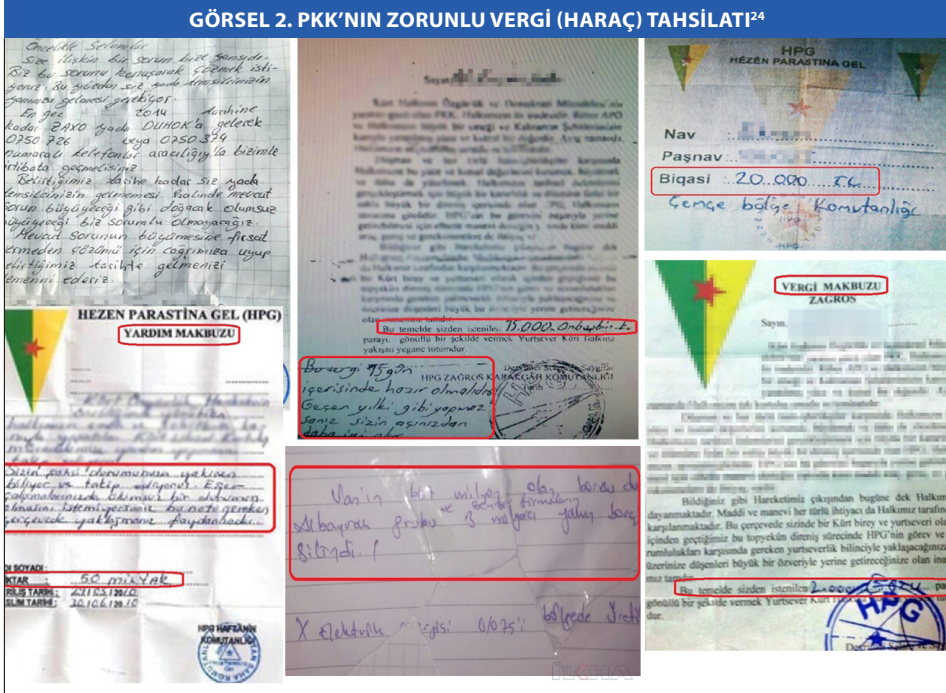

DBP'li belediyelerin düzenledikleri ihalelerde yüklenici firmalardan PKK adına komisyon aldıkları da gerek açık kaynaklar gerekse saha çalışmamızdaki mülakatlar da ortaya çıkan bir diğer tespittir. Örneğin Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen soruşturma kapsamında hazırlanan iddianameye göre şüpheli F.B. "HDP ve DBP'li belediyeler tarafından düzenlenen ihalelerin takibi ve ihale komisyonlarında iş birliği yapılan kişilerle irtibatla olur. Bu yolla ihalelerin büyük çoğunluğunu usulsüz biçimde Özbal inşaat şirketi almaktadır. Usulsüz biçimde aldığı her ihaleden terör örgütü PKK'ya belli oranda para aktararak mali destek sağlamaktadır." Aynı iddianamede bir diğer şüpheli A.B. "KCK'ya parayı vermekle sorumludur. Ara sıra Lice ve Kandil'e gidip parayı elden teslim etmektedir. Özbal inşaatın Mardin Büyükşehir Belediyesinden aldığı 40 milyon liraya yakın işin yüzde 10'luk kısmını nakit olarak elde götürüp Kandil'e teslim etmiştir. F.B. ise Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi ve DİSKİ ile özel ilişkiler kurar. Terör örgütüne yıllık ortalama 5 milyon üzerinde parasal destek vermektedir" (Anadolu Ajansı, 2017).

Açık kaynaklara yansıyan haberler, hazırlanan iddianameler ve atanmış kayyumların aktardığı bilgilere göre DBP'li belediyeler bu doğrudan finans temininin

25. "HDP'li Belediyelerin İşçi Referansı Kandil", *Akşam*, 8 Kasım 2016.

yanı sıra dolaylı olarak da PKK'nın finansman elde etmesinde rol oynamıştır. Vatandaşların tapu ve diğer varlıklarını gösteren belediyelerdeki mevcut kayıtlar ve belediyelerin denetim yetkileri kullanılarak hesaplanan vatandaşların sahip olduğu ekonomik varlıklar PKK tarafından öğrenilerek bölgedeki esnaf ve iş adamları bu doğrultudaki hesaplamalarla haraca bağlanmıştır. Örgütün vergi adını verdiği bu haraç uygulamasının örnekleri görselde görülebilir.

Saha görüşmelerimiz Diyarbakır Büyükşehir Belediyesinin emsal artırımlarla elde ettiği geliri doğrudan örgüte aktarırken Sarmaşık Derneği gibi derneklerden üzerinden de terör örgütüne dolaylı finansman sağladığını ortaya koymuştur. Sur'da örgüt militanları doğrudan haraç toplarken Suruç'ta yüz milyonlarca TL'yi bulan sahte fatura hazırlandığı iddiaları duyulmuştur. Tunceli'deki mülakatlarda ise belediye doğrudan örgüte para transferi yapmazken dernekler üzerinden dolaylı transferler gerçekleştirildiği bilgisi sunulmuştur.

Kayyum belediyeler PKK'nın belediyeler üzerinden finansman sağlamasını engellemek için çeşitli önlemler almaktadır. Terör örgütünün "değer ailesi" adını verdiği PKK'lıların birinci derece yakınlarından "bordro işçisi" şeklinde çalıştırılanlar işten çıkarılmıştır. Bu konuda kayyum belediyeler arasında

26. "PKK, Resmi Kurumlar Aracılığıyla Halktan Haraç Topluyor", İlke Haber Ajansı, 3 Ağustos 2016, <http://ilkha.com/haber/39898/pkk-resmi-kurumlar-araciligiyla-halktan-harac-topluyor>, (Erişim tarihi: 7 Mayıs 2017).

uygulama farklılıkları gözlemlenmiştir. Kayapınar (Diyarbakır) ve Tunceli belediyeleri kendi geçmişinde veya birinci derece yakınları arasında doğrudan PKK bağlantısı olan çalışanları işten çıkarırken Edremit (Van) Belediyesi PKK ile organik ilişkili derneklere üye olan ve MİT ile Emniyet arşivinde sicili olan çalışanları işten çıkarma yoluna gitmiştir. Saha çalışması kapsamında ziyaret edilen Yüksekova ve Cizre belediyelerinde ise işten çıkarmalarda çalışanın bizzat örgüt bağı aranmıştır.

Çarpıcı bir örnek olması açısından Cizre’de kamuoyunda “Bodrum operasyonu” olarak bilinen meskun mahal operasyonlarının sonuna doğru direnci kırılıp binaların bodrum katına çekilen ancak teslim olmayı reddederek ölü ele geçirilen bir PKK’lının belediye personeli olan kardeşi işten çıkarılmamıştır. Gerek Yüksekova gerekse de Cizre’deki görevlendirmeye getirilen belediye personeli ile yapılan görüşmelerde bu tolerans “İhraçlarda akrabaya bakılmıyor, öyle olsa neredeyse tüm personelin çıkarılması gerekir” ifadesiyle savunulmuştur. Nitekim terörün en uzun süreli ve şiddetli vurduğu Hakkari ve Şırnak illeri ile ilçelerinde hemen her ailenin PKK ile ilişkiye geçmiş fertleri vardır. Hatta kimi durumlarda aynı aileden hem PKK’ya karşı savaşıyor korucu hem de PKK militanı çıkabilmektedir. Dolayısıyla farklı yerleşkelerde o yerleşkenin hususi şartları ve kayyum olarak görevlendirilen belediye başkanının kullandığı inisiyatifte göre farklı uygulamalar görülebilmektedir.

Saha gözlemlerimiz doğrultusunda Diyarbakır Büyükşehir Belediyesinin de işten çıkarmalarda nispeten düşük bir oranda kaldığı gözlemlenmiştir. Belediye Başkanı Cumali Atilla bu tercihinin belediyenin çok sayıda personele sahip olduğu için binlerce insana ekmek kapısı durumunda olduğu ve şüpheli vakalarda da işten çıkarma yerine personeli kazanma yolunu denediği şeklinde izah etmiştir. Suçun şahsiliği ve masumiyet karinesi gibi temel hukuk ilkeleriyle bağdaşan böyle bir yaklaşım kitlesel işten çıkarmalarla toplumda oluşabilecek mağduriyet ve öfke hislerinin de önüne geçmektedir.

İşten çıkarılan personelin yerini kayyum belediye başkanları inisiyatif alarak doldurmuşlardır. Örneğin Sur (Diyarbakır) Belediyesi kadrosunu belediye ve kaymakamlık personelinden, Kayapınar (Diyarbakır) Belediyesi de Diyarbakır genelindeki memurlardan karşılamıştır. Kızıltepe (Mardin) Belediyesi KPSS sınavıyla yurt genelinden kırk kadar memur işe alırken Tunceli Belediyesi ise personelinin güvenlik soruşturmasına takılmayan Tuncelili adaylardan özellikle de idari birimler için halihazırda valilikte çalışanlardan seçmiştir. Diyarbakır Büyükşehir ve Mutki (Bitlis) belediyeleri yine güvenlik soruştur-

masına takılmayan yerel halktan ve görevlendirme usulüyle belediye sınırlarındaki resmi kurumlardan eleman ihtiyacını karşılamıştır. Edremit (Van) Belediyesi'nde de 130 korucu işe alınarak iş mülakatı bizzat Kayyum Başkan Atıf Çiçekli tarafından yapılmıştır.

PKK'ya komisyon vermek üzere ihale alan şirketlerin varlığı DBP'li belediyeler döneminden kalan diğer bir sorun olmuştur. Suçu sabit şirketlerin ilgili yöneticileri tutuklanıp şirketlere kayyum atanırken kayyum görevlendirmeleri öncesi yapılan ihaleler de iptal edilmiş ve kayyum başkan vekilleri kontrolünde tekrarlanmıştır (Anadolu Ajansı, 2017). Terör örgütü bağlantısı delil ile sabit olan kişi ve şirketlerin doğrudan ya da alt yüklenici olarak ihalelere katılması engellenmektedir. Bu amaçla 22 Kasım 2016 tarihli 29896 sayılı KHK çıkarılmıştır:

Madde 8: (...) belediye başkanı veya başkan vekili görevlendirilen belediyeler ve bunların bağlı kuruluşları ile sermayesinin %50'sinden fazlası bu belediyelere ait ortaklıklarda, 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre imzalanan her türlü mal veya hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin sözleşmelerdeki yüklenicilerin, terör örgütlerine iltisakı veya bunlarla irtibatı olduğunun Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından bildirilmesi ya da imzalanan bu sözleşmeler nedeniyle belediye menfaatinin önemli ölçüde ihlal edildiğinin belirlenmesi halinde bu sözleşmeler belediye başkanı veya belediye başkan vekili tarafından tek taraflı olarak resen feshedilir.

Lojistik Destek

DBP'li belediye başkanlarının görevlerinden uzaklaştırılıp kayyumların görevlendirilmesinin sebeplerinden biri de söz konusu belediyelerin PKK'ya lojistik destek sağlamasıdır. DBP'li belediyeler PKK militanlarına erzak yardımı, araç ve iş makinası tahsis edilmesi gibi suçlarla suçlanmaktadır.

Basında haberleştirilen bir PKK itirafçısının sözleri DBP ile PKK arasındaki lojistik ilişkiyi de aşan, belediye araçlarıyla doğrudan istihbarat faaliyet yürütülmesi vakasını ortaya koymaktadır:

Çözüm Süreci'nde HDP'nin elindeki yerler partinin elindeki bütün imkanları altında bu yönde kullandılar ve hala kullanıyorlar. Finansman kaynaklarının tamamı belediyeler. Mesela biz belediye araçlarıyla gidip keşif yapıyorduk. İşte karakollarda keşif yapıyorduk, askeriyede keşif yapıyorduk. İstihbaratı onların araçlarıyla, onların makam araçlarıyla, pikaplarıyla belediyenin hizmetindeki. Biz bunların tamamını sağlıyorduk.²⁷

27. "Örgütün Gerçek Yüzü Ortaya Çıktı!", *Yeni Akit*, 15 Şubat 2016.

PKK'nın DBP'li belediyelerden gıda temin etmesine dair soruşturma bilgileri de yine çeşitli basın organlarında haberleştirilmiştir. Van'ın Muradiye ilçesinde AK Parti binasına yönelik saldırıyla ilgili açılan 17 sanıklı davada Van 2. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından kabul edilen iddianamede sanıklardan Z.Y. ifadesinde eski ilçe Belediye Başkanı Mehmet Ali Tunç'un PKK'nın isteği doğrultusunda kendisini işe aldığını, haftada 350-400 ekmeğin belediye fırınından Tendürek Dağı'ndaki teröristlere gönderildiğini belirtmiştir. Sanık Z.Y.'nin söz konusu ifadesi teslimatta rol oynayan sanıklardan M.Y. ve C.G. tarafından da doğrulanmıştır (Güneş, 2017). Iğdır'ın Hoşhaber Belediyesinin de PKK'lı militanlara gıda ve ihtiyaç malzemeleri gönderdiği tespit edilmiştir. Aramalarda Hoşhaber Belediye Başkan Vekili Kasım Akgün'ün PKK'nın "serhat eyalet komutanı" olarak adlandırdığı örgüt yöneticisine gönderdiği ıslak imzalı bir yazı da ele geçirilmiştir (Karar, 2016; Güneş, 2016).

PKK, militanlarını taşımak ve bombalı araç saldırısı gerçekleştirmek için de DBP'li belediyelerin imkanlarını kullanmıştır. Nitekim 9 Temmuz 2016'da Mardin'in Artuklu ilçesindeki Cevizlik Jandarma Karakoluna 8 ton patlayıcıyla düzenlenen ve iki asker ve bir vatandaşın hayatını kaybettiği saldırıda HDP'li Mazıdağı Belediyesine ait 47 AS 012 plakalı kamyon kullanılmıştır. Artuklu Kaymakamlığından yapılan açıklamaya göre saldırıyı gerçekleştiren PKK mensupları "Mardin Büyükşehir Belediyesi Sağlık İşleri Dairesi ilaçlama biriminin kullandığı yüklenici firmaya ait 35 END 98 plakalı Ford Transit araç ve 21 FN 913 plakalı diğer bir araçla olay yerinden" kaçmışlardır (Artuklu Kaymakamlığı, 2016). Van'ın İpekyolu ilçesinde polisle girdikleri çatışmada öldürülen üç teröristin kullandığı otomobilin ise Van Büyükşehir Belediyesine bağlı Su ve Kanalizasyon İdaresi tarafından kiralandığı belirlenmiştir (Milliyet, 2016). Ele geçirilen bir militan ise itirafında yapacakları terör eylemleri için eylem öncesinde belediye araçlarıyla keşif yaptıklarını belirtmiştir (Yeni Akit, 2016). Yine Görsel 3'te görüldüğü üzere çeşitli operasyonlarda Silopi, Nusaybin, Derik, Dargeçit gibi pek çok DBP'li belediyenin araçları (traktör, kamyon, kepçe operatörü, pikap vb.) terör eylemi gerçekleştirirken yahut eylem hazırlığında içindeki silahlı militanlarla beraber ele geçirilmiştir (Kanal A Haber, 2016). Bu rapor kapsamında sahada gerçekleştirilen mülakatlar da Ömerli ve Mazıdağı belediyelerine ait araçların bombalı araç olarak terör eyleminde kullanıldığını, Sur'da üç kepçe operatörü ve iş makinasına bu nedenle el koyulduğunu ortaya koymuştur.

**GÖRSEL 3. DBP'Lİ BELEDİYELERİN TERÖR EYLEMİ İÇİN KULLANILAN ARAÇLARI
(KANAL A HABER, 2016)**

VAN-MERKEZ SİLAHLI ÇATIŞMA

VAN-MERKEZ SİLAHLI ÇATIŞMA

HAKKARİ-ÇUKURCA

HAKKARİ-ÇUKURCA

VAN YAKALANAN PATLAYICI

VAN-MERKEZ

**MARDİN-DARGEÇİT'TE BELEDİYEYE AİT TRAKTÖRDE
ELE GEÇİRİLEN MÜHİMMAT²⁷**

VAN-MERKEZ

28. "Dargeçit'te Traktörle Silah Sokmaya Çalışan Teröristlere Operasyon", Anadolu Ajansı, 4 Ocak 2016.

Propaganda, İdeolojik Eğitim ve PKK'nın Dağ Kadrosuna Militan Kazandırma Faaliyetleri

Kayyum görevlendirmelerinin bir amacı da PKK'nın belediye imkanlarını kullanarak propaganda ve “ideolojik eğitim” faaliyetlerinde bulunmasının önüne geçilmesidir. Aşağıda PKK'nın bölgede fiili otorite tesis etme çabaları kapsamında ele alınacağı üzere PKK'lı teröristlerin cenazeleri –DBP'li belediyelerin organize etmesiyle– örgüt yanlısı kitlesel gösterilere dönüştürülmüş, bu merasimlerde öldürülen teröristlerin PKK üniformalı resimleri taşınmış, taziye ve merasim alanlarına PKK bayrakları ve Öcalan posterleri asılmıştır.²⁹ Görsel 4'te görüldüğü üzere bu cenaze merasimlerinde belediye araçları da PKK bayrağı yahut PKK militanlarının PKK üniformalı resimleriyle donatılmıştır.³⁰

PKK'nın DBP'li belediyeler üzerinden kadın, gençlik ve kültür merkezlerini de etkin bir şekilde propaganda merkezleri olarak kullandığı tespit edilmiştir. Kızıltepe kayyumu Ahmet Odabaş DBP'li belediye döneminde faaliyet gösteren NUDA isimli kadın merkezini PKK'lı bir kadın militanın adı verildiği ve bu merkezde örgüt propagandası yapıldığı için kapattıklarını dile getirmiştir. Merkeze ismi verilen kişi Nuda Karker kod adlı Nazan Bayram'dır. On beş yıl örgüt içinde terör eylemlerinde bulunan, örgüt tarafından “Botan eyaleti komutanı” ve “HPG meclis üyesi” sıfatıyla anılan Nuda kod adlı militan 1 Nisan 2008'de³¹ Hakkari kırsalında güvenlik güçleriyle girdiği çatışmada ölü ele geçirilmiştir.

29. “Terör Nedeniyle Belediyelere Yapılan Görevlendirmeler”, T.C. İçişleri Bakanlığı, (Mart 2017), <http://www.diab.gov.tr/kurumlar/diab.gov.tr/duyurular/Belediyeler.pdf>, (Erişim tarihi: 25 Şubat 2018).

30. “Kayyum Atanan HDP'li Belediyelerin PKK'ya Desteginin Kanıtları”, Kanal A Haber, 18 Eylül 2016, <http://www.kanalahaber.com/haber/gundem/kayyum-atanan-hdpli-belediyelerin-pkky-desteginin-kanitlari-321401>, (Erişim tarihi: 7 Mayıs 2017).

31. Nuda kod adlı militanın etkisiz hale getirildiği bilgisi bu tarihten yedi ay önce 26 Eylül 2007'de haber yapılmıştır. İlgili haber için bkz. (Habertürk, 2007). HPG'nin kendi internet sitesi ise ölüm tarihi olarak 1 Nisan 2008'i vermiştir.

Yine saha çalışmamızda edindiğimiz bilgilere göre bu merkezlerde eğitim ve sosyalleşme imkanı arayan özellikle genç nüfusa PKK yayınları okutulmaktadır. Görsel 5'te Kayapınar (eski) Kayyum Belediye Başkanı Mustafa Kılıç'ın elinde örgüt yayınevi Aram Yayınları'ndan çıkan ve 2011'de Hakurk Kampı'na yapılan bir hava operasyonunda öldürülen KCK Yürütme Konseyi Üyesi Rüstem Cudi'nin yazdığı *İdeoloji* isimli kitap görülmektedir. Bu ve benzeri merkezlerde kapağında Abdullah Öcalan'ın da fotoğrafını kullanan söz konusu kitabın yanı sıra daha pek çok örgüt yayını ele geçirilmiştir. Kılıç'ın saha çalışmamızda bildirdiğine göre DBP döneminde çocuklar için hazırlanmış birtakım örgüt yayınları Zarokistan isimli kreşte okul öncesi çocuklara verilmiştir. Van-Erciş'te yaptığımız mülakatlarda Kayyum Belediye Başkan Vekili Mehmet Şirin Yaşar DBP döneminde belediye ile bağlantılı çeşitli kültür derneklerinde kreş seviyesindeki çocuklara propaganda yapıldığının tespit edildiğini ifade etmiştir. Tunceli (eski) Kayyumu Osman Kaymak da DBP döneminde çocukların belediye personeli tarafından piknik adıyla kırsal alanda PKK'lı militanlarla bir araya getirildiğini, bu militanların çocuklara "kahraman gerilla" sıfatıyla tanıştırıldığını tespit ettiklerini dile getirmiştir. Bölgenin çocuklarıyla PKK militanlarının kırsalda buluşturulduğu bu tarz etkinliklerde militanlar çocuklara bir rol modeli olarak sunulmuş hatta bunun da ötesinde çocuklar doğrudan örgüte eklemlenmişlerdir.

GÖRSEL 5. DBP'Lİ KAYAPINAR BELEDİYESİ KREŞ VE GENÇLİK MERKEZLERİNDE BULUNAN PKK YAYINLARI³⁰

32. Görsel için bkz. Yurt Haber, 2017.

Saha gözlemlerimiz PKK'nın DBP'li belediyeler üzerinden özellikle de kadın ve gençlik merkezleri üzerinden "erkek egemen kültür"den rahatsızlık duyan, zorla evlendirilmek istenen, eşinden veya babasından şiddet gören kadınları ve işsizlik sorunuyla yüzleşen gençleri hedef kitle olarak seçtiği ve bu kitleleri endoktrine ettiğini göstermiştir.

Terör Operasyonlarını Zorlaştırmacı Faaliyetler

Terör örgütünün operasyonlarını zorlaştırmacı ve caydırıcı imar ve yenileme çalışmaları kayyum belediyelerin bir diğer faaliyet alanı olmuştur. Bu sebeple özellikle PKK'nın yollara döşediği el yapımı patlayıcılara (EYP) karşı toprak yolların asfaltlanması, yol kenarlarındaki menfezlerin kapatılması ve EYP yapımında kullanılan malzemelerin ticaretinin daha sıkı takibe alınması adımları atılmıştır. Her üç adım da merkezi olarak planlanmış, uygulanması ve denetimi ise Karayolları Genel Müdürlüğü ve kayyum belediyelere tevdi edilmiştir. Terör eylemlerini zorlaştırmak adına PKK'nın son zamanlarda en sık başvurduğu yöntem olan EYP saldırılarına karşı kırsalda bu önlemleri alan kayyum belediyeler meskun mahallerde ise şehir içinde ayaklanma çıkarma planlarını zorlaştıracak çeşitli imar faaliyetleri içerisinde olmuşlardır. Diyarbakır gibi kentlerde özellikle göçten dolayı çarpık kentleşmenin gerçekleştiği Bağlar ve Sur gibi ilçelerde dar sokaklar genişletilmekte, çarpık yapılaşma kentsel dönüşümle ıslah edilmeye çalışılmaktadır. Bu amaçla Kamulaştırma Kanunu'na uygun olarak Diyarbakır'da Sur ve Silopi ilçeleri için alınan acele kamulaştırma kararları zamanla Diyarbakır, Mardin ve Hakkari'deki başka mahalleler için de gerçekleştirilmiştir. 2015 yazındaki meskun mahal ayaklanmaları sırasında bu yerleşkelerdeki çarpık yapılaşmanın asayişini sağlamada ciddi bir engel teşkil ettiği fark edildiğinden söz konusu yerleşkeler kamulaştırma kapsamına alınmıştır.

Kamulaştırma kapsamında kamuoyunda en çok öne çıkan ilçe Diyarbakır'ın Sur ilçesi olmuştur. Hendek operasyonlarında çok sayıda kayıp verilen altı mahalle bu kapsamda kamulaştırılmış, zaten çatışmalarda ve PKK'nın tuzakladığı patlayıcılarla hasar görmüş olan yapılar kamulaştırma kararıyla yıkılmıştır. Sur Kayyum Belediye Başkanı Bilal Özkan kendisiyle gerçekleştirdiğimiz mülakatta boşaltılan 3 bin 200 konuta aylık 1.000 TL tutarında kira yardımıyla bulunulduğunu belirtmiştir. Sur'un tarihi dokusunun korunması içinse tarihi cami ve diğer yapılar yıkılmamış, ihtiyaç durumunda aslına uygun olarak onarılmıştır. Bu önlemlere rağmen meskun mahal ayaklanmaları ve başlatılan güvenlik operasyonlarında çıkan çatışmalarda evlerinden olan halkın maruz kaldığı maddi ve manevi zararın sebebi PKK dahi olsa telafisi devletten beklenmektedir. Sur ilçesini ziyaretimiz sırasında görüştüğümüz esnaf da terör ortamından dolayı uğradığı kayıptan şikayetlerini ve yine bu konuda yardımı doğal olarak devletten beklediklerini dile getirmiştir.

PKK'nın Otorite Tesis Etme Çabaları

PKK'nın DBP'li belediyelerin yönettiği yerleşkelerde çeşitli yöntemlerle kurmaya çalıştığı siyasi otoritenin engellenmesi kayyum atamalarının bir diğer amacı olmuştur. Bu fiili otorite inşa etme yöntemlerinin başında etkisiz hale getirilen PKK militanlarının cenazeleri için düzenlenen merasimler gelmiştir. Taziye çadırlarında DBP'li siyasiler terör eyleminde can vermeyi “şehitlik” nitelemesiyle kutsallaştırmıştır. Yine bu merasimler terör örgütünün “acıyı topluma yayma” stratejisi kapsamında bir ritüele dönüştürülmüştür.³³ Cenaze ve taziye merasimlerinin yanı sıra DBP'li belediye sınırlarında belediyelerle ortaklaşa kurulan sözde mahkemeler, vergi/haraç toplama faaliyetleri ve vatandaşları DBP veya HDP'ye oy vermeleri doğrultusunda tehdit etme usulleri bölgede paralel bir devlet otoritesi kurma girişimlerinin örnekleri olmuştur.

PKK'nın DBP'li belediyelerle koordinasyon halinde paralel devlet yapısı oluşturma kapsamındaki bir diğer yöntemi ise yasal karşılığı olmayan gayrimeşru mahkemeler kurmasıdır. Diyarbakır'ın Lice ilçesinde bu amaçla kullanılan dört katlı “mahkeme” binası 13 Nisan 2017'de güvenlik güçleri tarafından yıkılmıştır (Görsel 6).

GÖRSEL 6. DİYARBAKIR'DA MAHKEME OLARAK KULLANILAN ÖRGÜT BİNASININ GÜVENLİK BİRİMLERİNCE YIKILMASI³⁴

33. Hüseyin Alptekin, *Etnik Terör ve Terörle Mücadele Stratejileri: IRA, ETA, Tamil Kaplanları ve PKK*, (SETA Yayınları, İstanbul: 2018).

34. “Lice’de Terör Örgütü PKK’nın Sözde Mahkemesi Yıkıldı”, Anadolu Ajansı, 13 Nisan 2017.

PKK'nın DBP'li belediyelerle koordinasyon içinde inşa ettiği bir diğer yapı tarzı da “gerilla şehitliği” adı verilen ve etkisiz hale getirilmiş terör örgütü mensuplarına özel yaptırılan mezarlıklardır. Nitekim HDP bu mezarlıkların yıkılmasını yayımladığı bir raporda “Devlet halkın ve gerillanın özene bezene, bin bir emek ve çabayla yaptığı mezarlıkları tahrip etti, mezar taşlarına saldırdı” (HDP Nusaybin Raporu, 2 Aralık 2015) ifadesiyle kınayarak bu suçlamaları reddetmemiştir. Bu mezarlıkların bir örneğinde Lice'ye 4 kilometre mesafedeki bir mezarlığın girişine PKK'nın 15 Ağustos 1984'te Türk güvenlik güçlerine yönelik gerçekleştirdiği ilk eyleminin planlayıcısı ve uygulayıcısı olan, 1986'da girdiği bir çatışmada TSK tarafından öldürülen³⁵ Mahsum Korkmaz'ın (kod adı Agit) dev bir heykeli dikilmiş ama bu heykel kısa bir süre sonra güvenlik güçleri nezaretinde yıkılmıştır.

GÖRSEL 7. LİCE'DEKİ PKK MEZARLIĞI³³

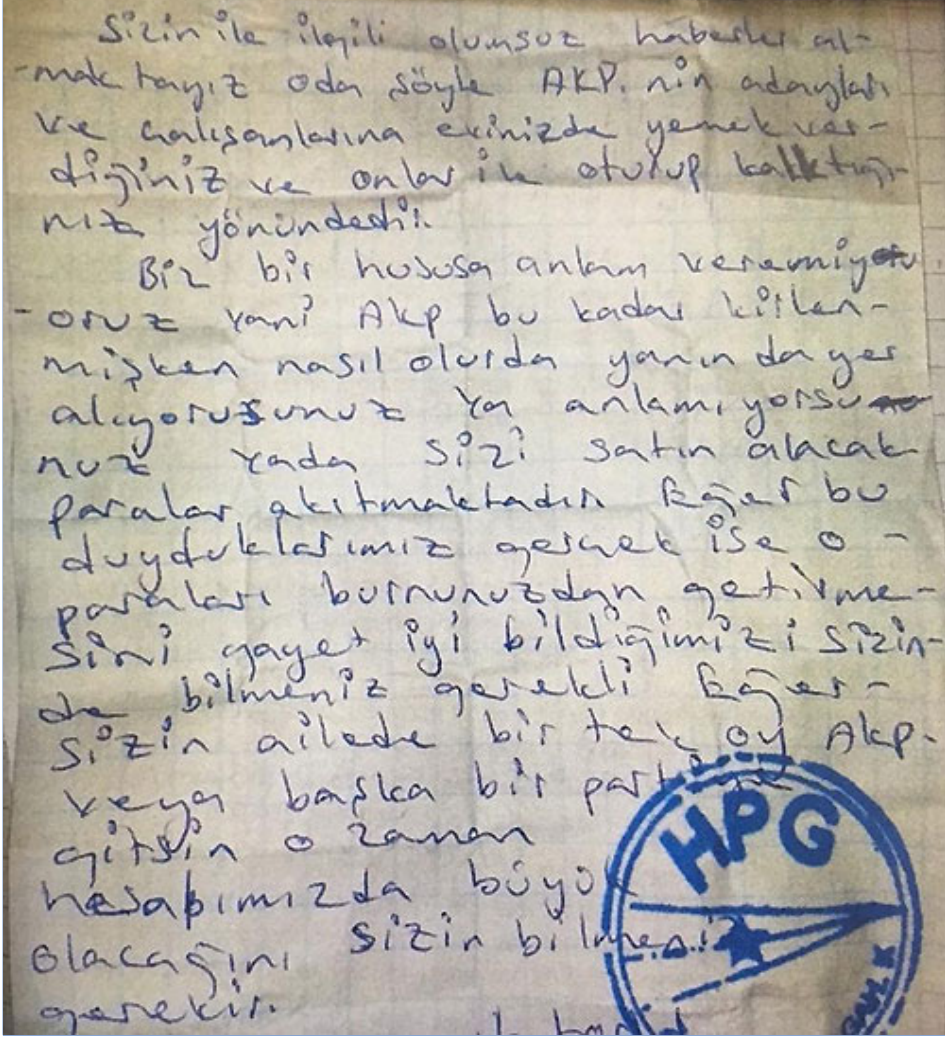
PKK'nın DBP'li belediyelerce yönetilen yahut bu yerleşkelere mücavir bölgelerde DBP'li belediyelerin imkanlarını kullandığı konusu “Lojistik Destek” başlığı altında işlenmiştir. Aldığı bu desteğe karşı PKK da seçimlerde HDP/DBP'li adayların kazanması için cebir ve tehdit usulü uygulamaktadır. PKK Erzurum'un Karayazı, Tekman, Hınıs ve Karaçoban ilçelerinde kimi vatandaşlara gönderdiği HPG mühürlü mektuplarda 1 Kasım 2015 seçimleri için HDP'ye tehditle oy istemiştir:

Ailenizden bir oy AKP veya başka partiye giderse hesabımız büyük olacak. Ya anlamıyorsunuz ya da sizi satın alacak paralar akıtılmaktadır. Eğer bu duyduklarımız gerçek ise o paraları burnunuzdan getirmesini gayet iyi bildiğimizi sizin de bilmeniz gerekli. Eğer sizin aileden tek bir oy AKP veya başka bir partiye gitsin o zaman hesabımız da büyük olacağını sizin bilmeniz gerekir (*Milliyet*, 2015).

35. Öcalan tarafından infaz ettirildiği iddiaları da mevcuttur.

36. “Mahsum Korkmaz Heykeli için Yıkım Kararı”, *Radikal*, 18 Ağustos 2014.

37. “PKK'dan Vatandaş Mektupla Tehdit”, TRT Haber, 20 Mayıs 2015.

GÖRSEL 8. PKK'NIN HDP/DBP'YE CEBİR YÖNTEMİYLE OY KAZANDIRMA ÇABALARI³⁴

PKK'nın DBP'li belediyelerde alternatif siyasal katılım kanallarını cebir ve tehdit yoluyla ortadan kaldırması saha gözlemlerimizde de tespit edilmiştir. Diyarbakır'ın Sur ilçesindeki esnaf ile gerçekleştirilen görüşmelerde örgütün kayyum görevlendirmelerinden önceki dönemde esnafı kepenk kapatma gibi eylemlere zorladığı, eyleme katılmayan esnafın tehdit edildiği saptanmıştır. PKK'ya destek eylemlerine katılmayan esnaf mensupları aldıkları tehditler sonucu hayatlarından endişe etmekte, bir kısmı dükkanlarındaki çekmecelerde olası bir suikast saldırısına karşı kendilerini savunmak için silah bulundurmaktadır. Nitekim Diyarbakır'ın Yenişehir ilçesinin Ofis semtinde bir garson polislerle servis açtığı için PKK'nın gerçekleştirdiği bir terör eyleminde otomatik silahla başından vurularak hayatını yitirmiştir (BBC Türkçe, 2015). Mardin'in Kızılte-

pe ilçesinde saha çalışması kapsamında görüşülen bir vatandaş ise bir yakınının kayyum atanan Mardin Büyükşehir Belediyesinde çalışmak için başvurduğu gerekçesiyle PKK tarafından katledildiğini ve ailenin tehdit edildiğini belirtmiştir. PKK'nın doğrudan tehdit ettiği esnaf DBP'li belediyelerden de ruhsat iptali, ruhsat değişiklik başvurusu reddi ve çeşitli bahanelerle para cezası kesilmesi gibi yaptırımlarla yüzleşmiştir.

Kayyum atamaları gerek eyleme katılmaya zorlanan esnaf gerekse de tehditle HDP/DBP'ye oy vermeye zorlanan vatandaşları yukarıda örnekleri sunulan bu korku ortamından koruma işlevini yerine getirmektedir. Böylece bölgede illegal alanda PKK/HPG üzerinden, legal alanda ise DBP üzerinden kurulmaya çalışılan PKK/KCK otoritesinin kırılarak sahanın yeniden tümüyle devlet otoritesine devredilmesi amaçlanmıştır.

TOPLUMA YÖNELİK FAALİYETLER

Silahlı mücadele gösteren gruplarla mücadelede yerel halkın gözünde meşruiyet iddiasını iyi (etkili ve verimli) yönetimle pekiştirmek gerekmektedir (Fitzsimmons, 2013). Bu yönetim sistemi sağlık hizmetlerinden eğitime, ulaşım hizmetlerinden çevre temizliği ve düzenlemesine kadar farklı kamu hizmeti alanlarını kapsamaktadır. Radikalleşmenin sebeplerinden olan yoksulluk, işsizlik, zayıf aile bağları gibi kök/uzak nedenler çeşitli eğitim ve istihdam politikaları ve yatırımlarla ortadan kaldırılabilir. ³⁸ Bu hizmetlerin bir kısmı hali hazırda merkezi hükümetin yönlendirmesi ve denetiminde mülki amirler tarafından sağlanırken bir kısmı ise belediyelerin yetki alanındadır. Ulusal boyuttaki güvenlik tehditlerinin boyutu arttıkça radikalleşmeye iten uzak nedenlerle yerel seviyede geliştirilen yönetim uygulamaları aracılığıyla mücadele etmenin önemi de artmaktadır.³⁹

Terör literatüründe de sıkça ele alındığı üzere “terörle mücadele” teröristle mücadeleyi de kapsayan ancak daha geniş bir kavramdır. Sadece terör örgütüne katılmış aktif militanlarla mücadeleyi kapsayan örgütü caydırıcı, kapasitesini azaltıcı ve cezalandırıcı yöntemleri değil örgütün toplumsal tabanını da hedef alan sosyo-ekonomik, kültürel ve siyasal entegrasyon politikalarını da kapsar. Bu entegrasyon süreçleriyle örgütün bünyesine katmaya çalıştığı nüfusun örgüt dışındaki ağlara entegrasyonu mümkün kılınarak bu nüfusun radikalleşmesi önlenmeye çalışılır.⁴⁰

38. Onuoha, 2014; Cragin & Chalk, 2003.

39. Clarke & Chenoweth, 2006, s. 95.

40. bkz. Hüseyin Alptekin, *Etnik Terör ve Terörle Mücadele Stratejileri: IRA, ETA, Tamil Kaplanları ve PKK*, (SETA Yayınları, İstanbul: 2018).

Bu entegrasyon faaliyetleri aynı zamanda örgütün kendi saflarına katmaya çalıştığı nüfusun yoksunluk temelli mağduriyetlerini ve bu mağduriyet kaynaklı etkilerini ve ülkeyle duygusal kopuşlarını önlemeyi hedefler. Kayyum belediyelerin bu bağlamdaki bir işlevi bölgedeki yoksulluğu azaltıcı özellikle dar gelirli ailelerin durumunu iyileştirici adımlar atmak olmuştur. Bu adımlar doğrudan yahut dolaylı yöntemlerle atılır. Doğrudan yöntemlerle birbirinin alternatifi olmayıp eş zamanlı yürütülebilecek kısa ve uzun vadeli uygulamalar geliştirilebilir. Kalıcı sonuçlar doğuracak bir yöntem olarak bölgede devlet eliyle yürütülen projelerle istihdamın artırılması, bu istihdamın talebi yukarı çekmesi, artan taleple bölgede piyasa şartlarının oluşması yoluna gidilebilir. Acil sorunlara geçici çözümler üretecek bir yöntem olarak ekonomik dikey mobilizasyonu sınırlı olan ailelerin fertlerine geçici ayni ve nakdi yardımlar bağlanıp yine bu ailelere daha uzun vadeli kalıcı çözümler sunulabilecek eğitim bursu, eğitim danışmanlığı ve meslek edindirme kursları hizmetleri sunulabilir. Belediyeleri bir ekonomik müteşebbis, yatırımcı, planlayıcı konumuna sokan bu doğrudan yöntemlerin yanı sıra bölgede altyapı yatırımları ve bölgeye yatırım teşvikleriyle bölgenin serbest piyasa koşullarında daha fazla ekonomik yatırım çekmesi, kalkınması ve refah seviyesinin artması planlanabilir. Bu ekonomik yöntemlerin yanı sıra kayyum belediyeler toplumsal entegrasyon politikaları da takip etmişlerdir. Bu politikaların içinde çocuklar için açılan spor okulları, PKK propagandasından arındırılmış kadın, gençlik ve kültür merkezleri, DBP'nin etnik ayrımları pekiştirmeye yönelik etkinliklerine karşı geliştirilen ve onları çapraz kesen dini/manevi eğitim programları ve bu çizgideki etkinlikler sayılabilir.

Doğrudan Ekonomik Yardım ve Yatırımlar

Kayyumlar atandıkları merkezlerin ekonomik altyapısının iyileştirilmesine yardımcı olmakla mükelleftir. Kayyum belediyelerin bölgede ekonomi temelli yoksunluklara karşı gerçekleştirdiği temel uygulamalar istihdam sağlamaya yönelik projeler, eğitim bursları ve meslek edindirme kursları şeklinde sıralanabilir. Bu uygulamaların özkaynaklarla gerçekleştirilebilmesinde terör örgütüne giden maddi kaynakların kesilmesinin de rolü büyüktür. Terör örgütüne giden kaynaklar bu tarz proje ve etkinliklere ayrılarak terörizmin istismar edebileceği boşluklar kapatılmaktadır. Bu bağlamda kayyumlar çeşitli proje ve faaliyetlerle atandıkları merkezlerde terörün nüfuzunu ve maddi kaynaklarını kestikten sonra günlük toplumsal hayatın rehabilite edilmesi, normalleşmesi ve sürdürülmesine de katkıda bulunmuşlardır. Kayyum belediyelerin istihdam sağlama ve meslek edindirme kurslarına bakıldığında zaman özellikle bölgede dezavantajlı gruplar olan kadın ve terör örgütünün istismarına en açık grup olan gençlere yönelik faaliyetlerin öne çıktığı görülmektedir.

Gençlere Yönelik Kurslar ve Eğitim Bursları

Kayyum atanmış belediyelerin gençlere yönelik istihdam fırsatları yaratacak başlıca projelerine bakıldığında gençler için eğitimde fırsat eşitliğini iyileştirici uygulamaların hayata geçirildiği görülmektedir. Bu amaçla gençlerin üniversite sınavlarına hazırlanmalarına yönelik kurs ve ders materyali ihtiyacı kayyum belediyeler tarafından sağlanmaktadır. Örneğin Cizre Belediyesi beden eğitimi ve spor liselerine giriş sınavlarına hazırlık kursu düzenlemiştir. Kursta gençlere çeşitli spor dallarında spor okullarına hazırlık eğitimi verilmektedir. Bu kapsamda 2017'de 35 öğrenci üniversiteye yerleşmiştir.⁴¹ Aynı şekilde Viranşehir Belediyesi bünyesinde açılan BES-YO hazırlık kursunda eğitim gören 17 öğrenci beden eğitimi ve spor yüksekokulunu kazanmıştır. Benzer şekilde Başkale Belediyesi maddi durumları yetersiz olan 80 öğrenciye yönelik ücretsiz üniversite sınavına hazırlık kursu düzenlemektedir. İpekyolu Belediyesi ilçedeki sürekli eğitim merkezinde üniversiteye hazırlanan 250 gence yönelik kurs vermektedir. Akdeniz ve Kulp belediyeleri de benzer bir kursu lise son sınıfta okuyan ve lise mezunu gençler için düzenlemektedir.

Diğer taraftan üniversite öğrencilerinin eğitimlerini sürdürmelerine yardımcı olacak ayni ve nakdi yardımlar da kayyum belediyelerin öncelikleri arasında olmuştur. Örneğin Tunceli Belediyesi Munzur Üniversitesi'nde eğitim gören 1.062 öğrenciye 2017-2018 eğitim döneminde yıllık yemek bursu vermiştir. Aynı zamanda ailesi Tunceli'de ikamet eden 108 üniversite öğrencisine sekiz ay boyunca aylık 200 TL burs verilmektedir. Yine lise son sınıftaki 632 öğrenci belediye tarafından İstanbul ve İzmir'deki üniversitelere geziye götürülmüştür. Diyarbakır'a bağlı Hani Belediyesi ilçedeki 51 okulda 8 bin 615 öğrenciye kıyafet yardımı yapmıştır. Aynı zamanda ilçedeki okulların yol, bahçe ve onarımları da gerçekleştirilirken 8 bin 650 öğrenciye çanta, kırtasiye malzemesi, ayakkabı, eşofman, oyuncak dağıtımı yapılmıştır.⁴²

Kayyum belediyeler nakdi yardımların yanı sıra özellikle üniversite ve lise sınavlarına hazırlanan öğrencilerin eğitimlerini destekleyici farklı yardımlar da yapmaktadır. Örneğin Van Büyükşehir Belediyesi sürekli eğitim merkezlerinde eğitim gören yaklaşık bin öğrenciye 22 bin 344 üniversiteye hazırlık kaynak ve test kitabı dağıtmıştır. Edremit, Özalp, Lice ve Kayapınar gibi belediyeler de özellikle ilköğrencilerine okuma alışkanlıklarının gelişmesi amacıyla çeşitli dönemlerde kitap hediyelerinin yanı sıra sınavlara hazırlıkta yardımcı olacak kaynak kitap dağıtımı yapmışlardır.

41. Kayyum Haber, Twitter, 12 Ekim 2017, <https://twitter.com/kayyumdanhaber/status/918444854404886530>, (Erişim tarihi: 25 Şubat 2018).

42. "Hani Belediyesi'nden Öğrencilere Destek", *Milliyet*, 10 Mart 2017.

Meslek Edindirme Kursları ve İstihdam Sağlama

Bölgede istihdamı artırıcı proje ve kurslarla ekonomik altyapıyı uzun dönemde güçlendirici faaliyetlere bakıldığında –yukarıda da belirtildiği üzere– daha çok kadınlar öne çıkarılmaktadır. Böylece kadınların bulundukları il ve ilçelerin ekonomisine katkıda bulunmalarına olanak sağlayacak faaliyetler göze çarpmaktadır. Başlıca faaliyetlere bakılacak olursa Van’a bağlı İpekyolu Belediyesi birçok dalda kültür, sanat, eğitim ve meslek kursları düzenlemektedir. Bu kurslar belediyenin kadın yaşam merkezlerinde gerçekleştirilmektedir. Örneğin bu kurslardan yedi ay süren aşçılık kalfalığı kursunda 24 öğrenciye aşçılık eğitimi verilmiştir.⁴³ Yine Van Büyükşehir Belediyesi kadınlara yönelik tekstil kursu düzenlemektedir. Bu kursu bitiren kadınlara iş yeri açmaları için girişimcilik belgesi dağıtılmıştır. Örneğin Kadın Yaşam Merkezi’nde açılan tekstil kursuna 62 kursiyer katılmaktadır. Kursa katılan kadınlara 4 usta öğretici tarafından dikiş, kesim, ilik açma, overlok ve elbise dikimi konularında eğitim verilmektedir.⁴⁴ Benzer şekilde Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Edinme Kursları (DİSMEK) kapsamında istihdamı artırmak ve kalifiye eleman yetiştirmek amacıyla 16 farklı dalda kurs açılmıştır. Toplam 519 kişinin eğitim görmekte olduğu bu kursun katılımcılarının 416’sı kadındır.⁴⁵ Yine Van’ın Edremit Belediyesi de kurduğu Aile Destek Merkezleri (ADEM) aracılığıyla ilçede kadın eğitimi ve istihdamına yönelik çalışmalarda bulunmaktadır. ADEM’lerdeki bu kurslara 200’ü aşkın kadın kursiyer devam etmektedir.⁴⁶

Kayyum belediyelerin açtıkları bu kurslar çeşitli kamu kuruluşlarının iştirakiyle yürütülmektedir. Birçok belediyede açılan kurslara devam eden kursiyerlere İŞKUR üzerinden günlük ücret verilmektedir. Yine kursu başarıyla tamamlamış kursiyerlere Milli Eğitim Bakanlığı onaylı sertifikalar dağıtılmaktadır.⁴⁷ Bu sertifikalar sayesinde katılımcılar ilerleyen dönemde ilgili dalda aldıkları eğitimle ilgili olarak iş kurma imkanı bulabilmektedirler.

Mardin’in Kızıltepe Belediyesi bünyesindeki Hanım Eli Kadın Danışma Merkezi’nde el sanatları, kuaförlük, bilgisayar, ahşap ile giyimin de aralarında

43. “İpekyolu Belediyesinden Aşçılık Kursu”, *Milliyet*, 10 Mart 2017.

44. “Van Büyükşehir Belediyesi’nden Kadın Girişimcilere Destek”, *Hürriyet*, 25 Aralık 2017.

45. “DİSMEK’ten 519 Kadın Faydalaniyor”, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, 16 Aralık 2017, <http://www.diyarbakir.bel.tr/haberler/6907-sosyalhizmetler.html>, (Erişim tarihi: 7 Mart 2018).

46. “ADEM’ler Kadınların Umudu Oldu”, Edremit Belediyesi, <http://vanedremit.bel.tr/haberler/201/adem%E2%80%99ler-kadınların-umudu-oldu>, (Erişim tarihi: 3 Mart 2018).

47. “Büyükşehir Belediyesi İstihdam Amaçlı 4 Yeni Kurs Açtı”, Diyarbakır Belediyesi, 30 Temmuz 2017, <http://www.diyarbakir.bel.tr/haberler/5998-sosyalhizmetler.html>, (Erişim tarihi: 1 Mart 2018).

yer aldığı 11 kursta 150 kadın ilgili dallarda eğitim almaktadır. Kurs sonunda kadınlara kendi işlerini kurabilmelerini sağlayacak sertifikalar dağıtılmaktadır.⁴⁸ Silopi Belediyesi de kadın ve aile destek merkezinde 35 kadına yönelik kilim dokuma kursu açmıştır. İŞKUR bünyesindeki kursta katılımcılar aynı zamanda günlük belli bir ücret de kazanmaktadır. İpekyolu Belediyesinin kadın yaşam merkezlerinde el sanatları, trikotaj, çocuk gelişimi, kadın giysileri dikimi, kadın giyim teknolojileri gibi kurslar düzenlenmektedir.⁴⁹ Gürpınar Belediyesinin Gürpınar Kadın Emegi Programı (GÜRKEP) bünyesinde açılan ve 75 kadının hizmet aldığı atölyelerde şiş örücülüğü, kilim dokumacılığı ile makine ve el sanatları kurslarında eğitim verilmektedir.⁵⁰ Aynı zamanda Gürpınar Kadın ve Aile Destek Merkezi (GÜRKADEM) bünyesinde de KOSGEB girişimcilik belgesi eğitimleri yapılmaktadır.

GÖRSEL 9. KAYYUM BELEDİYELERİN YÜRÜTTÜĞÜ MESLEK EDİNDİRME KURSU TANITIM AFİŞİ ÖRNEĞİ

DOĞUBAYAZIT KAYMAKAMLIĞI ve DOĞUBAYAZIT BELEDİYESİ İŞBİRLİĞİYLE

DOĞALGAZ İÇ TESİSATI **SİHHİ TESİSAT** **İŞ MAKİNASI OPERATÖRLÜĞÜ**

KURSLARI AÇILACAKTIR.

Senin Bir Mesleğin Olsun

Başvuru Yeri: Doğubayazıt Belediyesi, Doğubayazıt Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü
Kurs Günleri: Hafta içi
Kurs Süresi: 736 Saat
İletişim: 0472 312 60 64

www.dogubayazit.meb.k12.tr ■ www.dogubayazit.bel.tr

Altyapı Hizmetleri ve Yatırım Çekici Faaliyetler

Yukarıda da belirtildiği üzere kayyumlar terörle mücadelenin yanı sıra çatışmanın olduğu bölgelerde temel belediyeçilik hizmetlerinin sağlanması noktasında da önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Kayyum belediyelerinin

48. "Kızıltepe Kadınlar Belediyeden 'Altın Bilezik'", *Habertürk*, 9 Mart 2017.

49. "İpekyolu'nda Spor, Sanat, Meslek ve Eğitim Kursları Kış Aylarında da Yoğun", İpekyolu Belediyesi, 25 Aralık 2017, <http://www.ipekyolu.bel.tr/haberler/975/ipekyolunda-spor-sanat-meslek-ve-egitim-kurslari-kis-aylarinda-da-yogun>, (Erişim tarihi: 2 Mart 2018).

50. "Aile Destek Merkezi, Kadınların İkinci Evi Oldu", *Hürriyet*, 3 Ağustos 2017.

yaptığı belediyecilik faaliyetleri diğer bölgelerde yapılan belediyecilik faaliyetlerinden farklı olarak PKK'nın alan bulduğu bölgelerde halkın devlete olan güveninin yeniden tesis edilmesini sağlama amacını taşımaktadır. Aynı zamanda bölgede ekonomik kalkınmanın sağlanabilmesi için yatırım yapacak özel sektör için de güvenliğin yanı sıra yatırım çekici ve altyapıyı iyileştirici faaliyetler yapılmaktadır.

Kayyum görevlendirilmeleri öncesi dönemde belediyelerden PKK'ya aktarılan kaynaklar bu yeni dönemde yatırım, hizmet ve sosyal faaliyetlere yönlendirilmiştir. Bu duruma ideolojik belediyecilikten hizmet belediyeciliğine geçiş denilebilir. Bu belediyelerde kayyum öncesi dönemlere bakıldığında göze çarpan ciddi altyapı problemlerinin giderilmesi bu yeni dönemin önceliği olmuştur. Çarpıcı bir örnek vermek gerekirse Yüksekova ilçesinde kanalizasyon altyapısı bulunmamaktaydı. Aralık 2017 itibarıyla kayyumların ilk atandığı günden itibaren yaptığı yol, asfalt çalışması, park, kanalizasyon, spor tesisi, gençlik ve kadın merkezlerinin toplam maliyeti 2,3 milyar lirayı aşmıştır.⁵¹

Yine kayyuma devredilen 93 belediyede Aralık 2017 itibarıyla döşenen sıcak asfalt 6 bin 782 kilometreyken 5 bin 849 kilometrelik sathi kaplama yapılmıştır.⁵² Bu yeni dönemde yol yapım çalışmalarına da önem verilmiştir. Kayyum belediyeler tarafından toplamda 16 bin 500 kilometre stabilize yol çalışması ve 22 bin kilometre parke-beton yol tamamlanmıştır.⁵³ Bölgenin temiz içme suyuna erişim problemlerini de çözmek adına 1.707 kilometre içme suyu şebekesinin yanı sıra 30 bin 23 kilometre atık su arıtma ve 205 kilometre yağmur suyu isale hattı hizmete açılmıştır.⁵⁴ Bunlara ek olarak bölgede sosyal hayatın normalleşmesi için toplamda 367 gençlik ve spor merkezi, çocuklar için 754 oyun parkı yapılırken kadınlara yönelik hizmet veren 92 merkez açılmıştır.⁵⁵ Ancak salt hizmet politikası bölgedeki seçim sonuçlarına etki etmekle beraber DBP birçok yerleşkede hizmet sunmadan salt kimlik temelli bir ideolojik propaganda ile seçim kazanabilmekte, birçok yerleşkede toplum ile PKK arasında bir köprü kurabilmektedir. Bu sebeple kayyum belediyeler hizmet siyasetiyle yetinmeyip entegrasyon ve normalleşme politikaları da uygulamaktadır.

51. "Yatırım Hayaldi, Kayyum Gerçekleştirdi", *Türkiye*, 19 Aralık 2017.

52. "Yatırım Hayaldi, Kayyum Gerçekleştirdi".

53. "Yatırım Hayaldi, Kayyum Gerçekleştirdi".

54. "Yatırım Hayaldi, Kayyum Gerçekleştirdi".

55. "Yatırım Hayaldi, Kayyum Gerçekleştirdi".

ENTEGRASYON VE NORMALLEŞME/REHABİLİTASYON FAALİYETLERİ

Kayyum atanmış merkezlerde insanların güvenli bir ortamda sosyal ve ekonomik faaliyetlerini gerçekleştirme imkanına kavuşması terörün yarattığı tahribatı ortadan kaldıracaktır. Sosyal hayatın normalleşmesi ve bölgedeki vatandaşların birlik ve beraberlik duygularının pekiştirilmesi adına kayyum belediyeler önemli adımlar atmışlardır. Bunların başında gençlere yönelik yurt içi gezileri, spor tesisleri ve vatandaşlara sosyalleşme imkanı sağlayacak park ve yeşil alan gibi mekanların oluşturulması gelmektedir.

Yurt İçi Geziler

Kayyum belediyeler ülkenin çeşitli bölgelerine yönelik geziler düzenlemektedir. Bu geziler özellikle lise ve ilköğretim çağındaki öğrencilere yöneliktir. Gezilerin önemli bir çıktısı genç yaşta daha önce görmediği yerler ve tanışmadığı kişilerle karşılaşan öğrencilerin ileride bu yer ve kişilerle ilgili yanlış algı ve imajlar üzerinden istismar edilebilmesinin zorlaşacağıdır. Bu noktada gençlerin ülkenin geri kalanına dair birlik ve beraberlik duygularının güçlendirilmesi gençlerin radikalleşmesinin de önüne geçecektir.

Kayyum belediyelerin çoğu yurt içi gezilerini “Biz Anadoluyuz” projesi kapsamında düzenlemektedir. İçişleri Bakanlığı tarafından yürütülen bu projeyle Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerinden öğrenciler için Türkiye’nin diğer bölgelerindeki illere geziler düzenlenmiştir. Proje kapsamında 15 yaş ve altında 50 bin çocuk başta İstanbul ve Çanakkale gibi illeri gezmiştir. Çocukların gittikleri illerde tarihi mekanları gezip akranlarıyla ortak etkinliklerde bulunmalarıyla kardeşlik bağları güçlendirilmektedir. Nitekim geziler kapsamında şehitlik ve cami gibi mekanlarda çocukların milli ve manevi değerleri pekiştirilmektedir. Aynı zamanda gidilen ilde gönüllü aileler tarafından misafir edilen çocuklar kendilerine çizilmiş “düşman Türk” imajını yıkıp ülkenin tüm yurttaşlarıyla daha güçlü bir aidiyet bağı ve iletişim kanalı kurabilmektedir. Örneğin saha çalışması kapsamındaki görüşmeler sırasında Çanakkale’yi ziyaret eden çocuklardan birinin ziyaret öncesinde sahip olduğu “batı illerindekiler bize düşman” algısının ziyaretten sonra değiştiğini söylediği aktarılmıştır. Kullanılan kelimeler değişse de bu anlamı veren çokça örnek mevcuttur.

Terörden Uzak Sosyalleşme İmkanları (Parklar, Piknik Alanları, Spor Alanları)

Park ve spor alanları vatandaşların terörden uzak ve terör kaynaklı sıkıntıları unutturabilecek sosyalleşme imkanı bulabildikleri mekanlardır. İnsanlar bu mekanlar

**GÖRSEL 10. BİZ ANADOLUYUZ PROJESİ KAPSAMINDA
ÇANAKKALE'Yİ ZİYARET EDEN ÇOCUKLAR**

TABLO 7. BİZ ANADOLUYUZ PROJESİ KAPSAMINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN GEZİLER⁵⁰

GÖNDEREN İLLER	MİSAFİR EDEN İLLER	GÖNDERİLEN ÇOCUK SAYISI
Şanlıurfa	Trabzon, İstanbul	8.500
Kilis	Ordu	600
Elazığ	Manisa	1.800
Şırnak	Antalya, İstanbul	2.500
Tunceli	Afyon, Denizli, Aydın	500
Van	İzmir, Çanakkale	5.100
Adıyaman	Balıkesir	2.300
Siirt	Çanakkale	1.600
Erzurum	Bursa	2.750
Hakkari	İstanbul, Muğla	1.200
Erzincan	Edirne, Sakarya	600
Mardin	Ankara, İstanbul	3.600
Diyarbakır	İstanbul, Çanakkale	6.500
Bingöl	Muğla, Karabük	1.000
Batman	Samsun	2.500
Iğdır	Bolu, Eskişehir	750
Muş	Muğla, Aydın	1.900
Ağrı	Kocaeli, Muğla	2.650
Bitlis	Antalya, Artvin	1.500
Ardahan	Bilecik, Eskişehir	700
Kars	Nevşehir, Sakarya	1.100
Toplam		50.000

56. Biz Anadoluyuz Projesi, http://www.bizanadoluyuz.gov.tr/kurumlar/bizanadoluyuz.gov.tr/pdf/bizanadoluyuz_final_baski_son.pdf, (Erişim tarihi: 15 Mart 2018).

vasıtasıyla bulundukları yerleşim yerlerinde sosyal hayatın canlılığının devam etmesini sağlamaktadır. Sosyal hayatın günlük akışının herhangi bir şekilde kesilmemesi yerleşim yerlerinin normalleşmesini de bir o kadar hızlandıracaktır. Kayyum atanmış belediyelerin öncelikli görevi de terör ve korkunun olmadığı, vatandaşların günlük hayatlarını normal bir şekilde sürdürebilecekleri ortamı yaratmak ve sürdürmek olmuştur. Bu sebeple bölgede birçok park ve spor tesisinin inşası gerçekleştirilmiştir.

Örneğin Bismil Belediyesi son bir yılda ilçede toplam 17 park yaparak yeşil alan ve sosyalleşme imkanı sağlayacak mekanların sayısını artırmıştır. Belediye merkezde yaptığı meydan parkının yanı sıra ilçenin çevre köylerine de aynı şekilde çeşitli parklar yapmaktadır.⁵⁷ Akdeniz Belediyesi de ilçedeki çoğu kullanılamaz halde bulunan 162 parkı onarmış ve kullanıma hazır hale getirmiştir. Bu parkların 27'sinde basketbol sahası, 32'sinde açık hava kondisyon aletleri ve 54'ünde çocuk oyun grupları hazırlanmıştır.⁵⁸ Siirt Belediyesi de 22 yeni park alanı inşa etmektedir.⁵⁹

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi 34 bin metrekarelik alana yaptığı su oyunları, çocuklar için macera adaları, kitap kafe ve spor alanlarının yer alacağı tema park gibi mekanlar sayesinde şehirdeki yeşil alanları artırmaya çalışmaktadır.⁶⁰ Aynı zamanda Diyarbakır Büyükşehir Belediyesinin 40 bin metrekarelik alana da Kardeşlik Parkı inşası projesi devam etmektedir.⁶¹ Derik Belediyesinin “Çocuklar Gülsün” projesi kapsamında kırsal ve merkez mahallelerde toplamda 53 oyun parkı inşa edilmiştir.⁶² Kayapınar Belediyesi spor aletleri, çocuk oyun grupları, engelliler için oyun grubu, yürüyüş yolları, oturma ve dinlenme ile piknik alanlarının bulunduğu parklar inşa etmiştir. Aynı zamanda ilçedeki tüm mahallelere park yapılmıştır.⁶³ Mardin Büyükşehir Belediyesi 2017’de ilçede 220 yeni park inşa etmiştir. 2018’de de özellikle kırsal mahalleler olmak üzere 180 yeni park inşa etme projesi de sürmektedir.⁶⁴ Kayyum belediyeler tarafından yapılan parklara ülkenin değerlerini yansıtan kişilerin ve şehitlerin isimleri verilmiştir.

57. “Bismil’de Park Atağı”, Bismil Belediyesi, <http://www.bismil.bel.tr/bismilde-park-atagi/3936.html>, (Erişim tarihi: 15 Mart 2018).

58. “Akdeniz Belediyesi, Sanat Parkında Yenileme Çalışmaları Başlattı”, *Milliyet*, 26 Eylül 2017.

59. “Belediyemizden 22 Yeni Park Projesi”, Siirt Belediyesi, 25 Ocak 2018, <http://siirt.bel.tr/tr-tr/haberler/739/belediyemizden-22-yeni-park-projesi>, (Erişim tarihi: 15 Mart 2018).

60. “Devam Eden Projeler”, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, <http://www.diyarbakir.bel.tr/projeler/devam-eden-projeler.html>, (Erişim tarihi: 15 Mart 2018).

61. “Büyükşehir Belediyesi, Kardeşlik Parkı’nın İnşasına Başladı”, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, 22 Eylül 2017, <http://www.diyarbakir.bel.tr/haberler/6341-parkbahcedaire.html>, (Erişim tarihi: 15 Mart 2018).

62. Derik Fen İşleri, Twitter, 7 Mart 2018, <https://twitter.com/DerikFenisleri/status/971431902593904646>, (Erişim tarihi: 15 Mart 2018).

63. “Kayapınar’da Parklar Düzenleniyor”, Kayapınar Belediyesi, <http://kayapinar.bel.tr/kayapinarda-parklar-duzenleniyor>, (Erişim tarihi: 15 Mart 2018).

64. “Mardin’de 180 Yeni Park için Çalışmalar Başlıyor”, Mardin Büyükşehir Belediyesi, www.mardin.bel.tr, (Erişim tarihi: 15 Mart 2018).

GÖRSEL 11. DİYARBAKIR KENT DÜZENLEMESİ VE PARK PROJESİ⁵⁹

Sosyalleşme İmkanları (Kadın ve Gençlik Dernekleri)

Birçok kayyum belediyesi ilçedeki gençlerin eğitim ve sosyal hayatına katkı sunacak gençlik merkezleri inşa etmiştir. Bu gençlik merkezlerinin sayısı ilçenin nüfusuna bağlı olarak her bir belediyede çeşitlilik gösterse de temelde kütüphaneler, spor kursları, spor ve oyun salonları, eğitim kurs ve atölyeleri barındırmaktadır. Yine belediyelerin genç ve çocuklara yönelik çeşitli etkinlikleri bu merkezlerde yapılmaktadır. Bu tarz etkinliklerin başında konser, kariyer günü, sinema ve tiyatro gösterimleri gelmektedir.

GÖRSEL 12. MARDİN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENÇLİK MERKEZİ MÜZİK KULÜBÜ ÖĞRENCİLERİ⁶⁰

65. “Diyarbakir Kent Meydanı”, Diyarbakir Büyükşehir Belediyesi, www.diyarbakir.bel.tr, (Erişim tarihi: 15 Mart 2018).

66. Mardin Büyükşehir Belediyesi Gençlik Merkezi, www.mbbgenclik.com/muzik-atolyesi, (Erişim tarihi: 15 Mart 2018).

Yukarıda da belirtildiği gibi kadın merkezlerinde meslek edindirme kursları düzenlenmektedir. Bu kursların yanı sıra kadınlar bu merkezlerde sosyalleşme ve farklı alanlarda eğitim alma imkanı da bulabilmektedir. Kayyum atanmış birçok belediyenin kadın merkezlerinde okuma yazma kurslarının yanı sıra çeşitli el sanatları da öğretilmektedir. Gençlik merkezlerinde de yukarıda bahsedilen üniversite ve lise hazırlık kursları gibi eğitim faaliyetlerinin yanı sıra çeşitli dallarda spor yapma imkanı sağlanmaktadır. Futbol, basketbol, voleybol gibi sporların yanı sıra gençler için yüzme havuzu ve buz pateni pisti gibi aktivite alanları da bulunmaktadır.

GÖRSEL 13. EDREMIT BELEDİYESİ BERİVAN KÜLTÜR MERKEZİ⁶⁷

67. Van-Edremit Belediyesi, <http://www.vanedremit.bel.tr>, (Erişim tarihi: 15 Mart 2018).

KAYYUM BELEDİYELERLE İLGİLİ PROBLEM ALANLARI VE TAVSİYELER

Geçtiğimiz iki yıllık sürede PKK'nın yurt içi faaliyetlerinin oldukça azalmasının bir nedeni insansız hava araçları (İHA ve SİHA) ve kalekollarla sınır güvenliğinin daha iyi sağlanmasıdır. Diğer nedeni de PKK'nın DBP'li belediyeler üzerinden geliştirdiği şehir ağının çökertilmesi olmuştur. PKK artık Türkiye içinde finansman ve lojistik destek sağlama, propaganda yapma, ideolojik eğitim verme, militan kazanma ve bir fiili otorite üzerinden korku salma gibi birçok konuda sıkıntılar yaşamaktadır. Ancak bu durum kayyum belediyelerle ilgili birtakım risk alanlarını göz ardı ederek rehavete kapılma durumuna yol açmamalıdır. Bu bakımdan aşağıda sıralanan potansiyel sorun alanları irdelenmeli ve çözüm yolları düşünülmelidir.

Geçici bir süreliğine ve PKK'nın meskun mahal yapılanmalarını ortadan kaldırmak gibi somut ve dar tanımlanmış bir misyonla göreve başlayan kayyum belediyelerin en temel problemi bütüncül bir stratejik planlamaya olan ihtiyaçtır. Tekil kayyum belediyeler halihazırda kendi dar tecrübelerinden yola çıkarak hareket etmektedir. Bu konuda kayyum faaliyetlerini planlayan, koordine eden ve belirlenmiş hedeflere göre performans değerlendirmesi ve denetimini yapan merkezi bir birime ihtiyaç vardır. Her ne kadar İçişleri Bakanlığı ilk görevlendirmelerden bugüne bu konuda adımlar atmış ve bir koordinasyon ağı geliştirmişse de yeni kayyumların oryantasyonu, yeni ve eski tüm kayyumların koordinasyonu gibi konularda daha fazla personel ve daha fazla kaynakla etkin bir mekanizma kurulması ihtiyacı hissedilmektedir.

GÜVENLİK ÖNLEMLERİNİN DOĞURDUĞU MESAFE (BETON BLOKLAR, ŞEHİR MERKEZİNDEKİ ZIRHLI ARAÇLAR VB.)

Kayyum belediyelerde görevlendirilen belediye başkanları, bu belediyelerde görev alan diğer kişiler hatta bölgede AK Parti içinde siyaset yapan herkes PKK tarafından hedef olarak görülmektedir. Bu hedef almalar örgütün Almanya merkezli yayın yapan gazetelerinden de açıkça duyurulmaktadır (bkz. Görsel 13). Tablo 8’de gösterildiği üzere

TABLO 8. 2015 TEMMUZ-2018 MART ARASI PKK TARAFINDAN KATLEDİLEN AK PARTİ MENSUBU KÜRTLER VE KAYYUM İSİMLER				
Tarih	Olay Yeri	Kişisel bilgi	Terör Şehitleri	Oluş Şekli
13 Ağustos 2016	Ayvalık köyü Hisarkapı mevkii, Şırnak-Beytüşşebab	Beytüşşebap AK Parti İlçe Gençlik Kolları Başkanı	Naci Adıyaman	Yol kesme, kaçırma, infaz
28 Ağustos 2016	Kavallı köyü, Şırnak-Silopi	AK Parti Şırnak milletvekili adayı Arslan Tatar’ın akrabaları	İsmet Tatar, Cengiz Tatar	Kaçırma sonrası infaz
31 Ağustos 2016	Dağkapı semti, Diyarbakır-Yenişehir	AK Parti Diyarbakır eski gençlik kolları başkanı	Yunus Koca	İş yerinin önündeki aracına binerken silahlı saldırı
1 Eylül 2016	Çatalca köyü yakınları, Hakkari-Şemdinli	Eski Köy Korucuları Derneği Başkanı Mehmet Emin Özer’in oğlu ve AK Parti üyesi	Menderes Özer	Yol kesme, kaçırma, infaz
14 Eylül 2016	Beşevler Mahallesi, Hakkari-Şemdinli	1 Kasım 2015 genel seçiminde Hakkari’den AK Parti 1. sıra milletvekili adayı	Ahmet Budak	Evinin önünde silahlı saldırı
9 Ekim 2016	Aşağı Molla Hasan Mahallesi, Van-Özalp	AK Parti Özalp İlçe Başkan Yardımcısı	Aydın Muştı	Evine girerek uzun namlulu silahlarla ateş açılması
10 Ekim 2016	Diyarbakır-Dicle	AK Parti Dicle İlçe Başkanı	Deryan Aktert	Sahibi olduğu akaryakıt istasyonunda suikast
16 Ekim 2016	Van-Erciş	Van Erciş Belediyesi meclis üyeliği için görevlendirilen Latifiye Mahallesi Muhtarı	Mehmet Şerif Doğu	Evinin önünde silahlı saldırı
10 Kasım 2016	Mardin-Derik	Derik Kaymakamı ve Kayyum Belediye Başkanı	Muhammet Fatih Safitürk	Makam odasına bırakılan bombanın patlatılması
31 Mart 2016	İsmet Paşa Mahallesi, Şırnak-Merkez	AK Parti Şırnak milletvekili adayı Arslan Tatar’ın akrabası	Bayram Tatar	Uzun namlulu silahla saldırı
9 Mart 2017	Hakkari-Yüksekova	Yüksekova ilçesi AK Parti Esendere Beldesi Başkanı Tayfun Ayhan’ın ağabeyi	Murat Ayhan	Evine giderken silahlı saldırı
15 Nisan 2017	Van-Muradiye	AK Parti Muradiye İlçe Başkanı İbrahim Vanlı’nın yeğeni, aynı zamanda korucu	Adnan Vanlı	Araca silahlı saldırı
1 Temmuz 2017	Diyarbakır-Lice	AK Parti Lice İlçe Başkanı Yardımcısı	Orhan Mercan	Evinin önünde silahlı saldırı
2 Temmuz 2017	Boğazkesen Mahallesi, Van-Özalp	AK Parti Özalp İlçe Başkan Yardımcısı	Aydın Ahi	Evinden dışarı çıkarılarak infaz

GÖRSEL 14. PKK'NIN BÖLGEDEKİ AK PARTİ MENSUPLARINA YÖNELİK TEHDİDİ

2015 yazında tekrar başlayan terör dalgasından bugüne kadar 13 AK Parti mensubu isim ve kayyum görevlendirmeleriyle atanan iki isim PKK tarafından katledilmiştir. Bunun yanı sıra bölgede çok sayıda bombalı saldırı da tertip edilmiş; kolluk güçleri, kayyum görevi icra eden isimler ve bölgenin AK Parti'li isimleri hedef alınmıştır.

Bu tehditler neticesinde bölgedeki kayyumlar sıkı bir koruma altına alınmış, kamu binalarının önü büyük beton bloklarla çevrilmiş, önlerindeki yollar kapatılmış veya daraltılmıştır. Bu sıkı güvenlik tedbirleri her ne kadar devlet ricalini ve PKK'ya biat etmeyen vatandaşları korumak için gerekli olsa da verdikleri görüntü itibarıyla vatandaşla devlet arasına bir duvar çekmiş havası vermiştir. Bölgeye gerçekleştirdiğimiz seyahatlerde PKK'nın şehir yapılanması kırılıp eylem gerçekleştirme kapasitesi ortadan kaldırılırken bu katı güvenlik önlemlerinde de ortaya konan katı görüntü tedricen ortadan kalkmaya başlamıştır. Belediye binaları, kaymakamlık, valilik gibi kurum binalarının önündeki beton bloklar küçültülmüş, yer yer tümünden kaldırılmış ve önlerindeki yollar açılıp genişletilmiştir. Bundan sonraki süreçte de bir yandan güvenlikten ödün vermeyecek diğer yandan da bunu daha pozitif bir görüntüyle normal hayat akışını sekteye uğratmayacak şekilde sürdürmek kayyum belediyelerin çözmek zorunda kalacağı bir mesele olacaktır.

YEREL SİYASİLERLE İRTİBAT

Kayyum başkanların yerel siyasetle kurdukları temaslar yer yer sorunlu olmuştur. Bölgede DBP'li belediyelerin yerine görevlendirildikleri için DBP/HDP ile mesafeli olan kayyum başkanların bölgenin diğer etkin partisi AK Parti'nin ye-

rel teşkilatlarıyla ilişkilerinin düzenlenmesi iki açıdan önemlidir. Burada dikkat edilmesi gereken ilk husus atama usulüyle görevlerini üstlenen kayyumların yerel siyasetin dinamizmi ve esnekliğinden yoksun olmasıdır. Bu dinamizm karşısında net ve sabit bir duruş benimseyen kayyum başkanlar yer yer yerel siyasiler tarafından soğuk görülmekte, yeterince kapsayıcı bulunmamaktadır. Dikkat edilmesi gereken ikinci husus ise belediyelerce büyük meblağlarla verilen ihalelere yaklaşan rant çevreleriyle kurulacak ilişkilerdir. Görev tanımlarında belediyeçilik olmayan mülki amirler her ne kadar ihale dağıtımlarına mülki amirlik görevleri icabı yabancı olmasalar da yereldeki rant çevrelerini yereldeki STK, firma ve siyasiler kadar iyi tanımamaktadır. Dolayısıyla suistimal edilme tehlikesi mevcuttur ve bu konuda İçişleri Bakanlığı kayyum belediye hizmetlerini zaten denetlemektedir. Ancak liyakat ve şeffaflık ilkelerinin kayyum belediyeler tarafından tavizsiz uygulanması bu belediyelerin PKK kara propagandasının hedefi olması hasebiyle çok daha önemlidir.

MERKEZİ PLANLAMA, YÖNLENDİRME VE KAYYUMLAR ARASI KOORDİNASYON

Kayyum görevlendirmeleri uzun süreli bir planlama sonucu gerçekleşmediği için tabiri caizse kervan yolda düzülerek bugüne gelmiştir. Görevlendirmelerin yapıldığı ilk aylarda kayyumlar bir oryantasyon programından geçmeden, planlı bir yönlendirmeye tabi tutulmadan karşılaştıkları benzer sorunları çözmede işe yarayacak ciddi bir koordinasyon ağı mevcut olmadan çalışmışlardır. Hatta bu ilk evrede kayyumlar arasında görev yapma tarzları ve belediye hizmetlerine yaklaşımlarda da ciddi farklar ortaya çıkabilmiştir. Kimi kayyumlar güvenlik önceliğiyle yönettikleri yerleşkeye geniş ve uzun beton duvarlarla, çok sayıda kolluk gücüyle yani PKK'ya terör eylemi yaptırmama önceliğiyle hizmet etmiştir. Kimileri ise ciddi oranda risk alarak halkla daha yakın bir görüntü vermiş, ana dili Kürtçe olanlarla –halihazırda bilmiyorsa da kısa sürede basit diyaloglar kurabilecek derecede öğrenerek– kendi dillerinde sohbetlerde bulunmuş, devletin gülen yüzünü ön plana çıkarmaya çalışmışlardır.

İlk evrelerde karşılaşılan bu koordinasyon noksanlığı zamanla ortadan kaldırılmış, kayyumlar İçişleri Bakanlığı denetimi ve yönlendirmesinde periyodik ortak buluşmalar ve brifinglerle koordine edilmişlerdir. Halen daha kayyum başkanlar arasında gerek önceledikleri belediye hizmetleri gerekse de belediye başkanlığı ile mülki amirlik arasında kaldıklarında benimsedikleri öncelikli rol bakımından farklar olsa da bu alanda koordinasyon eksikliğinin zamanla azaldığı görülmektedir.

SONUÇ

Bu rapor DBP’li 93 belediyeye yapılan kayyum görevlendirmelerinin terörle mücadeledeki işlevini ele almıştır. Kayyum görevlendirmeleriyle PKK’nın DBP’li belediyeler üzerinden aşağıdaki işlemleri yapması engellenmiştir:

- Çalışanlardan maaş kesintileri (zorunlu bağış), yanlış adres beyanıyla örgüte gönderilen ayni ve nakdi yardımlar ve ihale komisyonlarıyla örgüte finansman aktarımı
- Özellikle gençlik ve kadın merkezleri üzerinden örgüt propagandası yapan neşriyat basım dağıtımı ile örgütü destekleyici faaliyetler
- Belediye araç gereçleri ve imar, kazı, yol kapama düzenlemeleriyle meskun mahal ayaklanmalarına destek sağlanması
- Terör eylemlerinde hayatını kaybeden PKK militanlarının taziye etkinlikleri ve “şehitlik” adı verilen anıt mezarlarla kutsanması; devlet kurumlarına paralel adli kurumlar oluşturma çabası gibi fiili otorite tesis etme girişimleri

Kayyum görevlendirmelerinin doğrudan örgüt ağını çökertmenin yanındaki (terörü doğrudan hedef alma/terörün yakın nedenlerini ortadan kaldırma) bir diğer amacı da insanları örgüte iten daha örtülü ve dolaylı nedenleri ortadan kaldırmak olmuştur. Bunun için topluma daha etkin hizmet sunmak ve sosyalleşme imkanları sağlamak yoluyla bölge toplumunun sosyoekonomik mağduriyetleri

giderilmeye çalışılmaktadır. Bu bağlamda öne çıkan adımlar kapsamında aşağıda belirtilen hususlar gerçekleştirilmeye çalışılmıştır:

- Bölge insanına eğitim bursu ve çeşitli ayni ve nakdi yardımlarla doğrudan ekonomik yardım sunulmaya çalışılması; meslek edindirme kursları ve doğrudan yatırımla istihdam yaratılması
- Altyapı yatırımları ve yatırım özendirici politikalarla bölgenin kalkındırılması
- Açılan spor tesis ve okulları, gerçekleştirilen yurt içi geziler, dini/manevi etkinliklerle alternatif sosyalleşme kanallarının kurulması
- Bunlara ilaveten yürütülen kadın ve gençlik merkezleri faaliyetleriyle terör ve şiddet sarmalından uzak “normal” bir yaşam ortamının tesisi

PKK'dan bağımsız sosyalleşme imkanlarının sağlanması, kadın ve gençlere yönelik istihdam oluşturulması hassas kitleleri terör örgütünün propagandasından korumak için oldukça önemlidir. Yapılan mülakatlarda bölgede DBP'li belediyelerce fonlanmış kültür derneklerinin de Kürtçe öğretmek yahut Kürtçe programlar tertip etmek adı altında PKK propagandası yaptıkları bilgisine ulaşılmıştır. Kürtçe öğretimi ve Kürtçe söyleşi, dinleti, kitap okuma programı gibi etkinliklerin yine PKK'dan bağımsız mecralarda devlet kurumlarının gözetimi ve teşvikiyle gerçekleştirilmesi de terör örgütünün kültürel aktiviteler üzerinden propaganda çalışmaları yapmasını engelleyecek bir adım olacaktır. Bu bakımdan mülakat gerçekleştirilen kayyumların belediye binalarında ve yönettikleri yerleşkelerde Kürtçe tabelalar asmaları, Kürtçe metinler dağıtmaları, Kürtçe eğitim ve etkinlik programları düzenlemeleri hem yerel halkın Kürtçe dilini kullanma taleplerini karşılayacak hem de PKK'nın Kürtçe üzerinden kurduğu kültürel iktidarını yıkacaktır.

Kayyum belediyeler ile ilgili dikkat edilmesi gereken başlıca konular ise şu şekildedir:

- Meşru güvenlik tedbirlerini, hizmet sağlayıcı belediyeleri halktan kopuk bir kisveye büründürmeden sağlamak
- Terör örgütüyle mesafeli yerel siyasileri siyasal alandan dışlandıkları intibainı bırakmayacak şekilde sürece entegre etmek
- Yine yerel iş adamları, siyasiler, çıkar grupları vb. ile münasebetlerde rant gruplarını ayırt edebilecek yetkinliğe ulaşmak
- Farklı belediyelerin doğru ve yanlış uygulamalarını diğer kayyum belediyelerin bilgisine sunarak olumlu ve olumsuz örneklerden ders çıkarmak
- Sadece altyapı gibi hizmetleriyle sınırlı kalmadan bölgede kendisini dışlanmış hisseden, gelecek kurma ümidi zayıf ve PKK propagandasının birincil

hedefi olan kitlelere yönelik de-radikalizasyon, entegrasyon ve rehabilitasyon politikalarını tutarlı, kapsamlı ve sürekli bir şekilde sürdürmek

- Yeni atanan kayyum başkanları sıkı bir oryantasyon programından geçirerek hizmete hazır halde göreve başlatmak
- Yerel ve genel seçimlerde sandık güvenliğini sağlamak amacıyla küçük köyleri PKK tehditlerinden koruyacak düzenlemelere gitmek
- Terör eylemlerinde DBP’li belediyelerin PKK tarafından araçsallaştırılmasına karşılık olarak başlatılan bu meşru görevlendirmeleri net bir gelecek projeksiyonu ile takvimlendirmek ve bu surette atanmışlar ile seçilmişler arasında kalıcı bir ikilem oluşmasını engellemek

Bu adımlarla 2015 yazında başlayan hendek kalkışması ve meskun mahal operasyonları sonrasında PKK’nın net bir şekilde kaybettiği psikolojik üstünlük tekrar PKK’ya bırakılmamış olacaktır.

Sonuç itibarıyla kayyum belediyeler birçok hizmet alanında belediyeçilik faaliyetini bu hizmeti sunarken öğrenmekte ve kendisini geliştirmektedir. Gerek PKK’nın DBP’li belediyeler üzerinden kurduğu terör ağının kırılması gerekse de doğrudan topluma yönelik geliştirilen olumlu politikalar PKK’nın Haziran 2018 genel seçimlerini manipüle etme kapasitesini büyük oranda ortadan kaldırmıştır. Ancak yine de özellikle kırsal kesimde olası terör örgütü tehditlerine karşı köylerin hatta kimi köylerdeki tekil hanelerin oyunun renginin PKK tarafından anlaşılamayacağı, gizli oy açık sayım ilkesini pratiğe yansıtabilecek uygulamalara ihtiyaç vardır. Bu bakımdan seçimin şeffaflığına (açık sayım ilkesi uyarınca) halel getirmeyecek ancak vatandaşların tekil oylarının gizli (gizli oy ilkesi uyarınca) kalabileceği bir uygulama gereklidir. Az haneli köylerdeki sandıkların daha büyük yerleşkelere veya başka bir ortak noktaya taşınarak bu köy sakinlerinin daha heterojen sandıklarda oy kullanmasını sağlamak seçim güvenliği açısından mühimdir.

Son olarak nasıl ki meskun mahal operasyonları Türkiye güvenlik güçlerini şehir savaşı gibi yeni bir konsepte hazırlıksız bir şekilde maruz bırakmış ancak aynı zamanda bir eğitim imkanı sunarak TSK’nın bu alandaki kapasitesini artırmış ise kayyum atamalarının da böyle bir etkisi olacaktır. Geçtiğimiz aylarda kaybettiğimiz Türkiye sosyal biliminin köşe taşlarından Şerif Mardin’in literatürümüze kazandırdığı “merkez-çevre” ikilemi bu açıdan önemlidir. Halktan kopuk, katı merkezîyetçi, dönemsel ve yerel şartlara adapte olamayan, karşılaştığı sorunlara pratik çözümler geliştiremeyen, hantal ve soğuk bir aktör olarak bilinegelmiş bürokrasi yapılanması belki de kayyum belediyeler yoluyla bu algıyı yıkabilecektir. Belki de

merkez olarak adlandırılan bürokrasi (atanmışlar) bu yolla çevreyle buluşacak, çevreyi anlayacak, sorunlarına vakıf olacak ve gerekli çözümleri geliştirebilecektir. 2015'te tekrar başlayan terör dalgasına karşı geçici ve zaruri bir çözüm olarak geliştirilen kayyum belediyeler umulur ki hizmet verecekleri bu kısa sürede Türk bürokrasisini de reforme etmek için ciddi bulgular ortaya koyacaktır.

BİBLİYOGRAFYA

“Cizre’de 11 Polisi Şehit Eden Kamyon Cizre Belediyesinin Çıktı”, *Milliyet*, 31 Ağustos 2016.

“Dargeçit’e Traktörle Silah Sokmaya Çalışan Teröristlere Operasyon”, Anadolu Ajansı, 4 Ocak 2016.

Freedom C. Onuoha, “Why do Youth Join Boko Haram?”, US Institute of Peace, (Haziran 2014).

“HDP’li Belediyelerin İşçi Referansı Kandil”, *Akşam*, 8 Kasım 2016.

“İğdir’da PKK Operasyonu: 13 Gözaltı”, *Karar*, 2 Mart 2016.

“İşte HDP’li Belediyelerin Sabıka Kaydı!”, *Güneş*, 18 Eylül 2016.

“Kayapınar Kayyumu Kılıç: Dağda Yakını Olanların İş Akitlerini Feshettim”, Yurt Haber, 27 Şubat 2017, <http://yurthaber.mynet.com/diyarbakir-haberleri/kayapinar-kayyumu-kilic-dagda-yakini-olanlarin-is-akitlerini-feshettim-3428500>, (Erişim tarihi: 25 Şubat 2018).

“Kaymakamlıktan Basın Duyurusu”, T.C. Artuklu Kaymakamlığı, 10 Temmuz 2016, <http://www.artuklu.gov.tr/kaymakamlıktan-basin-duyurusu>, (Erişim tarihi: 25 Şubat 2018).

“Kayyum Atanan HDP’li Belediyelerin PKK’ya Desteğinin Kanıtları”, Kanal A Haber, 18 Eylül 2016, <http://www.kanalahaber.com/haber/gundem/kayyum-atanan-hdp-li-belediyelerin-pkkya-desteginin-kanitlari-321401>, (Erişim tarihi: 25 Şubat 2018).

Kim Cragin ve Peter Chalk, “Terrorism and Development: Using Social and Economic Development to Inhibit a Resurgence of Terrorism”, Rand Corporation, (2003).

“Lice’de Terör Örgütü PKK’nın Sözde Mahkemesi Yıkıldı”, Anadolu Ajansı, 13 Nisan 2017.

“Mahsum Korkmaz Heykeli için Yıkım Kararı”, *Radikal*, 18 Ağustos 2014.

“Maliye Bakanı Ağbal: HDP’li Belediyeler Terörizmin Finansmanı İşini Yapıyorlar”, Anadolu Ajansı, 12 Eylül 2016.

“Mardin Nusaybin’de Sokağa Çıkma Yasakları Süresince Yaşananlar”, HDP Nusaybin Raporu, <http://www.hdp.org.tr/images/UserFiles/Documents/Editor/nusaybinraporu.pdf>, (Erişim tarihi: 2 Aralık 2015).

Michael Fitzsimmons, “Governance, Identity, and Counterinsurgency: Evidence from Ramadi and Tal Afar”, US Army War College Strategic Studies Institute, (Mart 2013).

“Örgütün Gerçek Yüzü Ortaya Çıktı!”, *Yeni Akit*, 15 Şubat 2016.

“PKK, Resmi Kurumlar Aracılığıyla Halktan Haraç Topluyor”, İlke Haber Ajansı, 3 Ağustos 2016, <http://ilkha.com/haber/39898/pkk-resmi-kurumlar-araciligiyla-halktan-harac-topluyor>, (Erişim tarihi: 25 Şubat 2018).

“PKK’dan Büyük Tehdit: Oyunuz AKP veya Başka Partiye Giderse Hesabımız Büyük Olacak”, *Milliyet*, 18 Eylül 2015.

“PKK’dan Vatandaşa Mektupla Tehdit”, TRT Haber, 20 Mayıs 2015, <http://www.trthaber.com/haber/turkiye/pkkdan-vatandas-mektupla-tehdit-185651.html>, (Erişim tarihi: 25 Şubat 2018).

“PKK’lı Kadın Komutan Öldürüldü”, *Habertürk*, 26 Eylül 2007.

“PKK’lılar Diyarbakır’da Çorbacıyı Taradı: 1 Ölü”, BBC Türkçe, 11 Eylül 2015, http://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/09/150911_diyarbakir_saldiri, (Erişim tarihi: 25 Şubat 2018).

Susan E. Clarke ve Erica Chenoweth, “The Politics of Vulnerability: Constructing Local Performance Regimes for Homeland Security”, *Review of Policy Research*, Cilt: 23, Sayı: 1, (2006), s. 95-114.

Talha Köse, “Çözüm Sürecinin Yükseliş ve Düşüşü”, *Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 1, (2017), s. 13-40.

Terör Nedeniyle Belediyelere Yapılan Görevlendirmeler, T.C. İçişleri Bakanlığı, <http://www.diab.gov.tr/kurumlar/diab.gov.tr/duyurular/Belediyeler.pdf>, (Erişim tarihi: 25 Şubat 2018).

“Van Muradiye Belediye’sinin Fırınından Tendürek Dağı’ndaki Teröristlere Ekmek Gönderilmiş”, *Güneş*, 20 Haziran 2017.

“Usulsüz İhalelerle PKK’ya Para Aktarmışlar”, Anadolu Ajansı, 7 Aralık 2017.

Akşam. (2016, 11 8). *HDP’li belediyelerin işçi referansı Kandil*. <http://www.aksam.com.tr: http://www.aksam.com.tr/siyaset/kandil-referansi-sart-kosuluyor/haber-564474> adresinden alındı

Anadolu Ajansı. (2016, 1 4). *Dargeçit’e traktörle silah sokmaya çalışan teröristlere operasyon*. <http://aa.com.tr: http://aa.com.tr/tr/turkiye/dargecite-traktorle-silah-sokmaya-calisan-teroristlere-operasyon/500492> adresinden alındı

Anadolu Ajansı. (2016, 9 12). *Maliye Bakanı Ağbal: HDP’li belediyeler terörizmin finansmanı işini yapıyorlar*. <http://aa.com.tr: http://aa.com.tr/tr/turkiye/maliye-bakani-agbal-hdpli-belediyeler-terorizmin-finansmani-isini-yapiyorlar/645256> adresinden alındı

Anadolu Ajansı. (2017, 4 13). *Lice’de terör örgütü PKK’nın sözde mahkemesi yıkıldı*. <http://aa.com.tr: http://aa.com.tr/tr/turkiye/licede-teror-orgutu-pkknin-sozde-mahkemesi-yikildi/796258> adresinden alındı

Anadolu Ajansı. (2017, 12 7). *Usulsüz ihalelerle PKK'ya para aktarmışlar*. <http://aa.com.tr: http://aa.com.tr/tr/turkiye/usulsuz-ihalelerle-pkky-para-aktarmislar/994458?amp=1> adresinden alındı

Artuklu Kaymakamlığı. (2016, 7 10). *Basın Duyurusu*. <http://www.artuklu.gov.tr/kaymakamliktan-basin-duyurusu> adresinden alındı

BBC Türkçe. (2015, 9 11). *PKK'lılar Diyarbakır'da çorbacıyı taradı: 1 ölü*. www.bbc.com/turkce: http://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/09/150911_diyarbakir_saldiri adresinden alındı

Clarke, S. E., & Chenoweth, E. (2006). The politics of vulnerability: Constructing local performance regimes for homeland security. *Review of Policy Research*, 23(1), 95-114.

Cragin, K., & Chalk, P. (2003). *Terrorism and development: Using social and economic development to inhibit a resurgence of terrorism*. Rand Corporation.

Fitzsimmons, M. (2013). *Governance, Identity, and Counterinsurgency: Evidence from Ramadi and Tal Afar*.

Güneş. (2016, 9 18). *İşte HDP'li belediyelerin sabıka kaydı!* <http://www.gunes.com: http://www.gunes.com/gundem/ste-hdpli-belediyelerin-sabika-kaydi-719392> adresinden alındı

Güneş. (2017, 6 20). *Van Muradiye Belediye'sinin fırınından Tendürek Dağı'ndaki teröristlere ekmek gönderilmiş*. <http://www.gunes.com: http://www.gunes.com/gundem/van-muradiye-belediyesinin-firinindan-tendurek-dagindaki-teroristlere-ekmek-gonderilmis-798402> adresinden alındı

Habertürk. (2007, 9 26). *PKK'lı kadın komutan öldürüldü*. <http://www.haberturk.com: http://www.haberturk.com/gundem/haber/37768-pkknin-kadin-komutani-oluduruldu> adresinden alındı

HDP Nusaybin Raporu. (2 Aralık 2015). *Mardin Nusaybin'de Sokağa Çıkma Yasakları Süresince Yaşananlar*. HDP. <http://www.hdp.org.tr/images/UserFiles/Documents/Editor/nusaybinraporu.pdf> adresinden alındı

İlke Haber Ajansı. (2016, 8 3). *PKK, resmi kurumlar aracılığıyla halktan haraç topluyor*. <http://ilkha.com: http://ilkha.com/haber/39898/pkk-resmi-kurumlar-araciligiyla-halktan-harac-topluyor> adresinden alındı

Kanal A Haber. (2016, 9 18). *Kayyum atanan HDP'li belediyelerin PKK'ya desteğinin kanıtları*. <http://www.kanalahaber.com: http://www.kanalahaber.com/haber/gundem/kayyum-atanan-hdpli-belediyelerin-pkky-desteginin-kanitlari-321401/> adresinden alındı

Karar. (2016, 3 2). *İğdır'da PKK operasyonu: 13 gözaltı*. www.karar.com: http://www.karar.com/gundem-haberleri/igdirda-pkk-operasyonu-13-gozalti-77629# adresinden alındı

Milliyet. (2015, 9 18). *PKK'DAN BÜYÜK TEHDİT: "OYUNUZ AKP VEYA BAŞKA PARTİYE GİDERSE HESABIMIZ BÜYÜK OLACAK"*. www.milliyet.com.tr: http://www.milliyet.com.tr/pkk-dan-buyuk-tehdit-oyunuz-akp-veya-erzurum-yerelhaber-976656/ adresinden alındı

Milliyet. (2016, 8 31). *Cizre'de 11 polisi şehit eden kamyon Cizre Belediyesi'nin çıktı*. <http://www.milliyet.com.tr: http://www.milliyet.com.tr/cizre-de-11-polisi-sehit-eden-gundem-2303847/> adresinden alındı

Onuoha, F. C. (2014). *Why do youth join Boko Haram?* US Institute of Peace.

Radikal. (2014, 8 18). *Mahsum Korkmaz heykeli için yıkım kararı*. www.radikal.com.tr: http://www.radikal.com.tr/turkiye/mahsum-korkmaz-heykeli-icin-yikim-karari-1207472/ adresinden alındı

TRT Haber. (2015, 5 20). *PKK'dan vatandaşa mektupla tehdit*. www.trthaber.com: http://www.trthaber.com/haber/turkiye/pkkdan-vatandasa-mektupla-tehdit-185651.html adresinden alındı

Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı. (2017). *Terör Nedeniyle Belediyelere Yapılan Görevlendirmeler*.

Yeni Akit. (2016, 2 15). *Örgütün gerçek yüzü ortaya çıktı!* <http://www.yeniakit.com.tr: http://www.yeniakit.com.tr/haber/orgutun-gercek-yuzu-ortaya-cikti-134278.html> adresinden alındı

Yurt Haber. (2017, 2 27). *Kayapınar Kayyumu Kılıç: Dağda Yakını Olanların İş Akitlerini Feshettim*. yurthaber.mynet.com: http://yurthaber.mynet.com/diyarbakir-haberleri/kayapinar-kayyumu-kilic-dagda-yakini-olanlarin-is-akitlerini-feshettim-3428500 adresinden alındı

HÜSEYİN ALPTEKİN

Lisans eğitimini Beykent Üniversitesi İşletme ve Uluslararası İlişkiler bölümlerinde 2004 yılında tamamlayan Alptekin, yüksek lisans derecesini 2006 yılında Koç Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden aldı. Lisansüstü çalışmalarını 2008 yılına kadar Utah Üniversitesi'nde sürdüren Alptekin doktora çalışmalarını "Explaining Ethnopolitical Mobilization: Ethnic Incorporation and Mobilization Patterns in Bulgaria, Cyprus, Turkey, and Beyond" başlıklı teziyle Texas Üniversitesi-Austin Siyaset Bilimi Bölümü'nde tamamladı. Başlıca akademik ilgi alanları arasında karşılaştırmalı siyasi kurumlar, etnik siyaset, milliyetçilik, Türkiye ve Ortadoğu politikası ve sosyal bilim araştırmaları metodolojisi yer alan Alptekin'in araştırmaları *Ethnic and Racial Studies*, *Mediterranean Politics*, *Nationalism and Ethnic Politics*, *Afro Eurasian Studies*, *Insight Turkey*, *Wiley-Blackwell Encyclopedia of Political Thought*'ta yayınlandı. İstanbul Şehir Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde öğretim üyesidir. Hüseyin Alptekin'in *Etnik Terör ve Terörle Mücadele Stratejileri: IRA, ETA, Tamil Kaplanları ve PKK (SETA Yayınları)* başlıklı kitabı 2018'de yayımlanmıştır.

BEKİR İLHAN

Yıldız Teknik Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünden 2015 yılında mezun olmuştur. Sabancı Üniversitesi Siyaset Bilimi bölümünde yüksek lisans eğitimine devam etmektedir. SETA Stratejik Araştırmalar Direktörlüğü'nde araştırma asistanı olarak çalışmaktadır.

KAYYUM ATANAN BELEDİYELERİN PKK TERÖRÜ İLE MÜCADELEDEKİ ROLÜ

HÜSEYİN ALPTEKİN, BEKİR İLHAN

Bu rapor Türkiye'deki 93 Demokratik Bölgeler Partisi (DBP) belediyesine yapılan kayyum görevlendirmelerini terörle mücadele bakımından ele almaktadır. Kayyum belediyeler temel belediyeçilik hizmetlerini sağlamanın yanı sıra görevlendirme nedenleri olan terörle mücadele bakımından önemli bir rol oynamaktadır. Bu raporda kayyum belediyelerin terörle mücadelede ortaya koydukları işlev üç ana başlık altında incelenmiştir.

İlk olarak kayyum belediyelerinin KCK/PKK yapılanmasına yönelik olarak aldığı güvenlik güçlerini destekleyici tedbirler değerlendirilmiştir. Bu bağlamda terör örgütünün belediyeler üzerinden elde ettiği gelir kaynakları, lojistik destek, militan edinimi ve propaganda faaliyetlerinin kesilmesinde hangi yöntem ve araçların ne şekilde kullanıldığı konuları ele alınmıştır. Bu alt başlıklarda görevlendirme öncesi dönemde DBP'li belediyelerin PKK adına üstlendiği işlev, görevlendirmeler sonrasında ise kayyum başkanların halihazırda attığı ve atabileceği adımlar ve öncelik verilmesi gereken alanlar tartışılmaktadır.

İkinci olarak kayyum belediyelerin topluma yönelik politikaları değerlendirilmektedir. Bu kapsamda verilen ekonomik ve sosyal hizmetler ele alınmıştır. Ekonomik hizmetler bağlamında kayyum belediyelerinin altyapı iyileştirme, yatırım çekme, istihdam yaratma faaliyetleri ve bu faaliyetlerin etkinliğinin artırılmasında ne gibi adımlar atılabileceği konusu tartışılmaktadır. Bölge halkına yönelik geliştirilen sosyal politikalarla ilgili olarak ise bölgedeki yurttaşların can güvenliklerinden endişe duymayacakları, PKK tehdidi ve propagandasından etkilenmeyecekleri, kısaca "normal" bir hayat yaşayabilecekleri bir düzenin kurulma aşamaları irdelenmektedir.

Son olarak ise gelecek projeksiyonu kapsamında kayyum belediyelerin istikbaline dair ortaya çıkan soru ve potansiyel sorunlar tartışılmaktadır. Çalışma genel bir özet ve önerileri içeren sonuç bölümüyle noktalananmaktadır.